

**Izvještaj o provedbi Akcionog plana za
implementaciju UN Rezolucije 1325
„Žene, mir i sigurnost“
u Bosni i Hercegovini**

01.08.2015. - 01.08.2016. godine

septembar/rujan, 2016. godine

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	3
SAŽETAK	4
NARATIVNI IZVJEŠTAJ O NAPRETKU	7
I. UVOD	7
I.1. Opšte informacije o Akcionom planu	7
I.2. Metodologija izrade godišnjeg izvještaja.....	8
II. POSTIGNUTI REZULTATI PREMA STRATEŠKIM I SREDNJOROČNIM CILJEVIMA AKCIONOG PLANA	9
II.1. STRATEŠKI CILJ 1: Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama	9
II.1.1. Usklađivanje zakona i politika sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH.....	9
II.1.2. Jačanje kapaciteta žena za učešće u vojnim i policijskim snagama i mirovnim misijama, uključujući i donošenje odluka	10
II.1.3. Podizanje svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova, te učešća žena u donošenju odluka i postizanju mira i sigurnosti	11
II.2. STRATEŠKI CILJ 2: Povećan stepen humane sigurnosti.....	13
II.2.1. Trgovina osobama	13
II.2.2. Podrška ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata ...	14
II.2.3. Smanjenje opasnosti od mina.....	15
II.3. STRATEŠKI CILJ 3: Unaprijeđeni uslovi i pristup provedbi AP UNSCR 1325.....	16
II.3.1. Unaprijeđenje mehanizama i instrumenata za provedbu AP UNSCR 1325.....	16
II.3.2. Saradnja sa drugim akterima	19
II.4. Naučene lekcije, dobre prakse i izazovi tokom provedbe Akcionog plana.....	20
II.5. Specifična priča i primjeri.....	21
III. DRUGE STUDIJE, ANALIZE I PROCJENE	22
IV. RESURSI.....	23
V. PREPORUKE.....	23
PRILOG: Procjena napretka prema indikatorima definisanim u Planu monitoringa i evaluacije AP UNSCR 1325	1

SKRAĆENICE

ARS BiH	Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine
BHMAC	Centar za uklanjanje mina
CL	Civilna lica
DKP	Diplomatsko – konzularna predstavništva
DKPT	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela
EUFOR	Snage Evropske unije
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FIGAP	Finansijski mehanizam za implementaciju Gender akcionog plana BiH
FMUP	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova
FUP	Federalna uprava policije
GAP BiH	Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period 2013.-2017. godine
GCRS	Gender centar Republike Srpske
GCFBiH	Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine
GP	Granična policija
ICITAP	Međunarodni program Ministarstva pravde SAD za obuke i pomoć u oblasti kriminalističkih istraga.
KO	Koordinacioni odbor
KG NVO	Koordinaciona grupa nevladinih organizacija
KZ	Krivični zakon
MFS EMMAUS	Međunarodni forum solidarnosti – EMMAUS
MLJPI BiH	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
MO BiH	Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine
MS BiH	Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
MUP RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
MVP BiH	Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
NATO	Sjevernoatlantski savez
NVO	Nevladina organizacija
OS BiH	Oružane snage BiH
OSCE	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju
PS BIH	Parlamentarna skupština BiH
PSOTC	Centar za obuku i podršku mirovnim operacijama
PVL	Profesionalna vojna lica
RS	Republika Srpska
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
UN	Ujedinjene nacije
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih nacija
UN Women	UN agencija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena
UNSCR	UN Rezolucija Vijeća sigurnosti 1325 “Žene, mir i sigurnost”
USAID	Američka agencija za međunarodni razvoj
WPON	Mreža žena policajaca Jugoistočne Evrope
ZoRS BiH	Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini
ZŠ OS BiH	Zajednički štab Oružanih snaga Bosne i Hercegovine

SAŽETAK

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH je izradila Godišnji izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini (AP UNSCR 1325). Izvještaj je sačinjen na osnovu informacija prikupljenih od nadležnih institucija zastupljenih u Koordinacionom odboru (KO) za provedbu AP UNSCR 1325 u BiH i pokriva period od 01.08.2015.- 01.08.2016. godine. Slijedi sažetak Izvještaja u skladu sa strateškim i srednjoročnim ciljevima AP UNSCR 1325 u BiH. Na kraju pojedinih informacija o postignutim rezultatima nalazi se referenca na broj stranice u Izvještaju ili u Prilogu Izvještaja na kojoj se nalazi više detalja o navedenoj informaciji.

- Evidentan je napredak u **sistemskom pristupu uvođenju principa ravnopravnosti spolova u djelokrug rada nadležnih institucija**, u skladu sa članom 24 Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH (ZoRS) koji propisuje obaveze institucija na svim nivoima vlasti. Pojedine institucije i agencije (Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, SIPA) su donijele odluku ili rješenje sa mjerama za postizanje ravnopravnosti spolova i postupaju po tim mjerama. Članovi/ce KO su glavni inicijatori promjena unutar institucija koje predstavljaju. Međutim, ovaj proces još uvijek nije ujednačen u svim institucijama (Izvještaj str.16; Prilog str.38).
- Došlo je do značajnog porasta broja inicijativa od strane nadležnih institucija da se **zakoni, podzakonski akti, strategije, politike i programi usklađuju sa ZoRS BiH**. U MO BiH je to kontinuiran i redovan proces kao dio sveukupnih nastojanja za uvođenjem principa ravnopravnosti spolova. Izuzetan napredak je postignut i u MS BiH, jer je broj akata koji se redovno dostavljaju na mišljenje Agenciji za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH izuzetno povećan, pri čemu su sve sugestije za usklađivanje sa ZoRS BiH uvrštene (Izvještaj str.9; Prilog str.5).
- **U cilju jačanja kapaciteta i podizanja svijesti** redovno se provode obuke o ravnopravnosti spolova, koje su prethodnih godina uvrštene u nastavne planove i programe PSOTC-Centra za obuku, gdje se redovno izvodi petodnevna obuka na temu: „Rodna pitanja u operacijama podrške miru“. Provode se i druge obuke, seminari i specijalistički kursevi koji doprinose kontinuiranom podizanju svijesti i razumjevanju pitanja ravnopravnosti spolova u sektorima odbrane i sigurnosti. Pored toga, jačaju se i koriste stručni kapaciteti, unutar institucija, za izvođenje obuka i dalje prenošenje znanja i vještina (Izvještaj str.11; Prilog str.14).
- **Imenovane kontakt osobe** prenose znanja novim kontakt osobama za rodna pitanja u MO BiH i OS BiH, kao i u MS BiH. Ulažu se naponi u dalje jačanje i osposobljavanje ovih kontakt osoba, te bolje preciziranje i vrednovanje njihovih dužnosti i obaveza. Treneri za rodnu ravnopravnost u MO BiH izvode obuke i praktično primjenjuju Priručnik za izvođenje obuke, izrađen prethodne godine (Izvještaj str.11; Prilog str.14).
- Osnovne **baze podataka razvrstane su po spolu** i redovno se ažuriraju u svim institucijama, te su dodatno unaprijeđene i proširene, tako da se mogu generisati i analizirati podaci o stanju ravnopravnosti spolova u pojedinim specifičnim oblastima koje su identifikovane kroz primjenu AP UNSCR 1325 u BiH (npr. učešće žena na obukama i kursovima za stručno usavršavanje, učešće u komisijama i odborma, radnim grupama, pregovaračkim grupama itd.). Analiza prikupljenih statističkih podataka pokazuje sljedeće (Izvještaj str.16; Prilog str.1-4):
 - **Omjer žena i muškaraca zaposlenih u MO BiH** (38% ž), te u OS (6,8% ž) pokazuju trend blagog povećanja zastupljenosti žena.
 - **Procenat prijavljenih žena na oglas za prijem u vojnu službu** je 9,9% što ukazuje na trend zadržavanja zainteresovanosti žena za vojni poziv, koji je naglo porastao prethodnih godina kao rezultat promocije vojnog poziva.

- U ukupnom **broju zaposlenih u institucijama sektora sigurnosti i agencijama** za provođenje zakona zastupljenost žena je u prosjeku 50,5%. Zastupljenost žena u policijskim snagama na svim nivoima vlasti je oko 7,5% i nema značajnije promjene stanja u odnosu na prethodni izvještajni period.
 - U MO BiH je došlo do značajnijeg povećanja **broja žena u ukupnom broju upućenih u mirovne misije** (sa 3,5% na 6,7%,). Procenat žena u policijskim mirovnim misijama povećan nešto više od 6% (sa oko 24% na 30%), što je između ostalog rezultat ranije uvedene afirmativne mjere MS BiH koja se odnosi na smanjenje broja potrebitih godina radnog iskustva, sa osam na pet godina za žene, za sudjelovanje u mirovnim misijama.
 - Analiza **učesća žena na mjestima donošenja odluka** u sektorima odbrane i sigurnosti generalno pokazuje određeni napredak, ali je on daleko od očekivanog. Žene su, uglavnom, zastupljene na srednjem nivou menadžmenta. Međutim, u OS BiH, procenat učesća žena na rukovodećim pozicijama je i dalje veoma nizak (2,5%). Isto se odnosi i na policijske strukture gdje je veoma nizak procentat žena sa visokim činovima (od ukupnog broja policijskih službenica 3,3% je samostalnih i 0,3% glavnih inspektorica).
 - Žene u mnogo manjem omjeru od muškaraca učestvuju na specijalističkim obukama i kursevima, koji su namijenjeni stručnom usavršavanju u sektorima odbrane i sigurnosti.
- BiH je polazišna, odredišna i tranzitna zemlja za žene, djecu i muškarce žrtve **trgovine osobama**. Identificirano je ili asistirano u 35 slučajeva potencijalnih žrtava trgovine osobama (27 ž i 8 m) u slučajevima navođenja na prostituciju i/ili seksualnog iskorištavanja, prosjačenja, te prodaje u svrhu sklapanja braka/vanbračne zajednice sa maloljetnikom. Najprisutnije je bilo prosjačenje (Izvještaj str.13; Prilog str.24).
 - MLJPI BiH je dodijelilo grantove nevladinim organizacijama za **programe podrške žrtvama trgovine osobama**.
 - Provedene su i **obuke za jačanje kapaciteta i druge aktivnosti za podizanje svijesti stručne i opšte javnosti o problemu trgovine osobama**, koje su uglavnom finansirale međunarodne organizacije.
 - **Promotivne aktivnosti i kampanje**, koje su uglavnom provodile NVO, bile su većinom usmjerene na problem zloupotrebe djece u prosjačenju.
 - **Podrška ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata** i žrtvama torture nastoji se ostvariti kroz poboljšanje pravnog okvira i mehanizama za ostvarivanje prava žrtava, te dostupnost kompenzacija i beneficija. Preživjele žrtve se i dalje suočavaju sa problemima pristupa pravdi i zadovoljenja pravde, pristupa liječenju i pomoći od zdravstvene njege do psihološke pomoći (Izvještaj str.14; Prilog str.31).
 - Žrtve uglavnom ne ostvaruju svoja prava na naknadu za pretrpljenu štetu kroz krivični postupak. Žrtve se upućuju na građanske parnice, kojih se najčešće odriču, jer su dugotrajne, te otkrivaju identitet i koštaju.
 - Nadležne institucije, međunarodne i nevladine organizacije u BiH su u proteklom periodu provodile aktivnosti i inicijative na definisanju stvarnih potreba preživjelih žrtava, unapređenju pravnog i institucionalnog okvira, te mehanizama za ostvarivanje prava preživjelih, uključujući kompenzacije i beneficije koje im pripadaju.
 - Ostvarivanje prava i zvaničnog statusa za sve preživjele žrtve silovanja i torture podrazumijeva postojanje **multisektorskog pristupa, koordinacije i institucionalnih mreža** podrške na čijem uspostavljanju se radilo u proteklom periodu u okviru različitih inicijativa, programa i projekata.
 - Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH pruža redovnu stručnu podršku nadležnim institucijama u procesima uvođenja i primjene principa ravnopravnosti spolova, te unapređuje

saradnju sa drugim akterima od lokalnog, preko regionalnog, do međunarodnog nivoa saradnje (Izvještaj str.19; Prilog str.40).

- U okviru **saradnje na lokalnom nivou**, u izvještajnom periodu, inicirano je donošenje još tri lokalna akciona plana (LAP) za provedbu UNSCR 1325.
- Poboľšana je **saradnja i razmjena informacija sa nevladinim organizacijama** kroz aktivnije učešće u planiranju, praćenju i izvještavanju o provedbi AP UNSCR 1325.
- **Regionalna saradnja** je bila usmjerena na razmjenu dobrih praksi BiH u lokalizaciji UNSCR 1325, te je po uzoru na lokalne akcione planove u BiH usvojen LAP za grad Niš, što je dobar primjer regionalne saradnje koja rezultira konkretnim akcijama.

Iako je napredak evidentan, izazovi u provedbi AP UNSCR 1325 i dalje postoje. Nedostatak finansijskih i ljudskih resursa predstavlja prepreku za kontinuiranu primjenu principa ravnopravnosti spolova u nadležnim institucijama. KO za praćenje AP UNSCR 1325 je ključni akter u mobiliziranju nadležnih institucija i pojedinaca za implementaciju Akcionog plana u BiH. Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH ima koordinacijsku i savjetodavnu ulogu, čime se osigurava učinkovit nadzor nad provedbom AP UNSCR 1325. ARS BiH i entitetski gender centri će u skladu sa raspoloživim resursima nastaviti pružati stručnu i finansijsku podršku provedbi ovog plana.

NARATIVNI IZVJEŠTAJ O NAPRETKU

I. UVOD

I.1. Opšte informacije o Akcionom planu

Vijeće ministara BiH je na 104. sjednici, održanoj 08.07.2014. godine donijelo **Odluku o usvajanju Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini za period 2014–2017. godine**¹. Na prijedlog Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Vijeće ministara BiH je na 121. sjednici održanoj 29.01.2015. godine, donijelo je **Odluku o imenovanju članova/ica Koordinacionog odbora za nadzor nad provođenjem aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini 2014 – 2017. godine**², dok je **Odluka o izmjenama i dopunama ove odluke**³ donesena na 58. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 03.06.2016. godine. U članstvo Odbora ušli su predstavnici/ce nekoliko novih institucija, a članovi/ce koji su u međuvremenu penzionisani su zamijenjeni.

Akcioni plan izrađen je u punoj saradnji ARS BiH i nadležnih institucija predstavljenih u Koordinacionom odboru za praćenje AP UNSCR 1325, te uz konsultacije sa nevladinim organizacijama. Ovaj akcioni plan sadrži **tri strateška cilja i 8 srednjoročnih ciljeva** kako je predstavljeno u tabeli ispod:

STRATEŠKI CILJ 1		STRATEŠKI CILJ 2		STRATEŠKI CILJ 3	
Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama		Povećan stepen humane sigurnosti		Unaprijeđeni uslovi i pristup provedbi AP UNSCR 1325	
SREDNJOROČNI CILJEVI		SREDNJOROČNI CILJEVI		SREDNJOROČNI CILJEVI	
1.1	Ključni zakoni i politike omogućavaju povećanje učešća žena na mjestima donošenja odluka, u policiji, vojsci i mirovnim misijama	2.1	Smanjena stopa trgovine osobama u BiH	3.1	Unaprijeđeni mehanizmi i instrumenti za provedbu AP UNSCR 1325
1.2	Žene posjeduju kapacitete za učešće u donošenju odluka, u vojnim i policijskim snagama i mirovnim misijama	2.2	Poboljšana podrška i pomoć ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata	3.2	Poboljšana saradnja sa drugim akterima
1.3	Razvijena svijest o važnosti učešća žena u donošenju odluka i postizanju mira i sigurnosti	2.3	Smanjena opasnost od mina u BiH		

Nakon usvajanja Akcionog plana izrađen je **Plan monitoringa i evaluacije Akcionog plana** koji sadrži kvantitativne i kvalitativne indikatore za svaki strateški i srednjoročni cilj i očekivani rezultat. Cilj je bio da se unaprijedi godišnje operativno planiranje, provedba, te godišnje izvještavanje o Akcionom planu rukovodeći se postavljenim indikatorima. Na taj način izrađeni su **godišnji operativni planovi za provedbu AP UN SCR 1325** za 2015. i 2016. godinu.

¹ „Službeni glasnik BiH” broj 89/14 od 17.11. 2014. godine

² „Službeni glasnik BiH” broj 20/15 od 09.03. 2015.godine

³ „Službeni glasnik BiH” broj 55/16. od 29.07.2016. godine

I.2. Metodologija izrade godišnjeg izvještaja

S ciljem unaprjeđenja načina izvještavanja o provedbi AP UNSCR 1325, odnosno godišnjih operativnih planova, uveden je novi format izvještaja koji pored narativnog dijela sadrži i **Prilog sa tabelom za procjenu napretka prema indikatorima definisanim u Planu monitoringa i evaluacije AP UNSCR 1325**. Ova tabela sadrži i kolonu sa informacijama iz prethodnog izvještajnog perioda što u određenim oblastima, ovisno o dostavljenim podacima, omogućava pregledniju usporedbu i procjenu napretka u ovom izvještajnom periodu.

Novi format izvještaja uveden je iz potrebe da se unaprijedi sadržaj informacija koje dostavljaju nadležne institucije i nevladine organizacije, tako da se pored navođenja konkretnih aktivnosti može dati i osvrt na učinak pokrenutih i provedenih aktivnosti i inicijativa, odnosno, da li je došlo do promjene u odnosu na prethodni izvještajni period.

Sve nadležne institucije zastupljene u Koordinacionom odboru za praćenje AP UNSCR 1325 dostavile su informacije za Izvještaj. Članica Koordinacionog odbora iz U.G. „Vive žene“ koja predstavlja nevladin sektor, prikupila je informacije od Koordinacione grupe navladinih organizacija koje se bave provedbom UN SCR 1325 u BiH.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je, na osnovu prikupljenih informacija od strane institucija i nevladinih organizacija, izradila **Godišnji izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini za period od 01.08.2015. do 01.08.2016. godine**. Narativni dio Izvještaja sadrži sažet pregled i analizu prikupljenih informacija, dok je detaljniji pregled realizovanih aktivnosti i statističkih podataka predstavljen u Tabeli za procjenu napretka prema postavljenim indikatorima koja se nalazi u prilogu Izvještaja.

II. POSTIGNUTI REZULTATI PREMA STRATEŠKIM I SREDNJOROČNIM CILJEVIMA AKCIONOG PLANA

U ovom dijelu Izvještaja dat je pregled najvažnijih rezultata koji su postignuti u izvještajnom periodu u odnosu na planirane strateške i srednjoročne ciljeve.

II.1. STATEŠKI CILJ 1: Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama

Ovaj strateški cilj ostvaruje se kroz srednjoročne ciljeve koji se odnose na **usklađivanje ključnih zakona i politika, jačanje kapaciteta žena, te podizanje svijesti javnosti**, a sve u cilju povećanja učešća žena na mjestima donošenja odluka, te u policiji, vojsci i mirovnim misijama.

II.1.1. Usklađivanje zakona i politika sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH

U izvještajnom periodu evidentan je porast broja inicijativa od strane nadležnih institucija sektora odbrane i sigurnosti da se **zakoni, podzakonski akti, strategije, politike i programi usklađuju sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH (ZoRS BiH)**.

- U Ministarstvu odbrane BiH (MO BiH) je usklađivanje podzakonskih akata i drugih propisa kontinuiran i redovan proces kao dio sveukupnih nastojanja za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u djelokrug rada institucije (Prilog, str.5).
- Izuzetan napredak je postignut i u Ministarstvu sigurnosti BiH (MS BiH), jer je broj akata (zakona, strategija, akcionih planova i programa) koji se **redovno dostavljaju na mišljenje Agenciji** za ravnopravnost spolova BiH izuzetno povećan. Svi komentari i sugestije ARS BiH uvrštene su u ove dokumente. Jedino je, prema informacijama MS BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH povučen iz parlamentarne procedure (Prilog, str.6).
- Međutim, još uvijek nije uveden **sistem praćenja efekata primjene usklađenih propisa** unutar pojedinih institucija. Potrebno je raditi na uspostavljanju jedinstvenog sistema praćenja koji će primjenjivati sve institucije, kao dio sveukupnog procesa uvođenja i primjene principa ravnopravnosti, a u skladu sa principima definisanim u Gender akcionom planu BiH.
- U cilju **povećanja kapaciteta za usklađivanje zakona i internih propisa**, uz podršku UN Women u BiH, održana je obuka o usklađivanju zakonodavstva, na kojoj je učestvovalo oko 30 učesnika/ca (osobe koje rade na izradi pravnih propisa) iz svih institucija zastupljenih u KO. Nakon obuke uslijedila je pilot inicijativa tokom koje je usklađen Nacrt Pravilnika o prijemu u vojnu službu. Može se konstatovati da je ova obuka rezultirala povećanjem broja akata koji uključuju principe ravnopravnosti spolova i koji se redovno dostavljaju na mišljenje ARS BiH/MLJPI BiH.

II.1.1.1. Afirmativne mjere

U ovom izvještajnom periodu nije bilo značajnijih **afirmativnih mjera za povećanje učešća žena u sektorima odbrane i sigurnosti**, uključujući i učešće u donošenju odluka na svim nivoima. Međutim, evidentna su nastojanja da se ranije uvedene afirmativne mjere adekvatno provode i primjenjuju, tako da je već vidljiv i mjerljiv njihov učinak. Na primjer, afirmativna mjera Ministarstva

sigurnosti BiH koja se odnosi na smanjenje broja potrebnih godina radnog iskustva, s osam na pet godina za žene, za sudjelovanje u mirovnim misijama, pridonijela je kontinuiranom povećanju broja žena u mirovnim misijama, koji trenutačno iznosi 30%, što je najveći postotak od kada BiH upućuje policijske službenike i službenice u mirovne misije UNa.

Da bi se nastavilo sa usvajanjem konkretnih, afirmativnih mjera za povećanje učešća žena u sektorima odbrane i sigurnosti uključujući i pozicije donošenja odluka, institucije su prvo nastojale identificirati prepreke kako bi se radilo na njihovom otklanjanju. Prepreke navedene u prethodnom godišnjem izvještaju su uglavnom dugotrajnog karaktera jer se odnose na stereotipe i predrasude u razumijevanju rodnih uloga. Njihovo uklanjanje zahtijeva strpljiv, sistemski i multidisciplinarni pristup. Međutim prepoznate su i određene konkretne prepreke, poput prepreka za učešće na edukacijama koje bi omogućile jačanje kapaciteta žena. Institucije su poduzimale različite inicijative i mjere s ciljem prevazilaženja ovih prepreka, kako je navedeno u sljedećoj sekciji ovog izvještaja (Prilog, str.8-10).

II.1.2. Jačanje kapaciteta žena za učešće u vojnim i policijskim snagama i mirovnim misijama, uključujući i donošenje odluka

Jačanje kapaciteta žena kroz različite vidove stručnog usavršavanja kao i umrežavanje žena su od ključne važnosti za povećanje učešća žena u sektorima odbrane i sigurnosti. Prema podacima institucija može se zaključiti da žene učestvuju u različitim obukama i kursevima, ali kada su u pitanju stručno-specijalističke obuke namijenjene profesionalnom usavršavanju u policijskim i vojnim snagama, omjer muškaraca je mnogo veći (Prilog, str.10-12).

- Kao i u prethodnom izvještajnom periodu, podaci MO BiH o učešću na različitim edukacijama za jačanje profesionalnih kapaciteta ukazuju na veoma nizak procenat učešća žena koji čak ima i trend smanjenja. Odabir kandidata za edukacije u BiH i inostranstvu, vršen je u zavisnosti od zahtjeva organizatora edukacije, kao i potrebnih predispozicija kandidata (čin, nivo znanja stranog jezika, rod službe i dr.), koji najčešće nisu prilagođeni ženama.
- MS BiH vodi računa da na obukama i drugim vrstama stručnog usavršavanja u BiH i inostranstvu sudjeluje podjednak broj muškaraca i žena. Posebnu prepreku pri upućivanju u mirovne misije predstavlja nepoznavanje engleskog jezika. Ministarstvo redovno, kroz pismenu i usmenu korespondenciju ukazuje agencijama za provođenje zakona u BiH na potrebu sistemskog pristupa osposobljavanju žena, kako kroz učenje stranih jezika, tako i kroz sticanje drugih znanja i vještina potrebitih za izvršavanje određenih poslova i zadataka. Mogućnosti za učenje stranih jezika otvorene su u centrima za učenje stranih jezika OS BiH, ali to zahtijeva dugotrajnije, cjelodnevno odsustvo s posla, što rukovodstvo institucija često ne dopušta bilo da se radi o ženama ili muškarcima.
- U Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH (DKPT) policijske službenice ne ispunjavaju zakonski propisane uslove za rukovodeće pozicije predviđene za policijske službenike/ce.
- Imajući u vidu navedene prepreke, potrebno je ulagati više napora kako bi se **uslovi za učešće na obukama za stručno usavršavanje u policijskim i vojnim strukturama, kao i uslovi za učešće na pozicijama donošenja odluka, prilagođavali statusu i potrebama oba spola.**

Umrežavanje žena u sektorima odbrane i sigurnosti doprinosi lakšem (zajedničkom) djelovanju u promociji rodne ravnopravnosti i zaštiti prava žena u institucijama i agencijama. Za sada takva mreža postoji u okviru policijskih struktura ali postoji zainteresovanost da se slična vid umrežavanja pokrene i u okviru oružanih snaga (Prilog, str.13).

- Udruženje „**Mreža žena policajaca BiH/FBiH**“ je iniciralo ili bilo uključeno u različite aktivnosti i projekte. U izvještajnom periodu počela je realizacija projekta „Primjena propisa iz oblasti nasilja u porodici“ uz podršku OSCE-a. Izvršen je unos u bazu podataka na Policijskoj akademiji FMUP-a, nakon čega je 350 policijskih službenika/ca i socijalnih radnika/ca obučeno za korištenje baze. Međutim, i dalje ostaje problem nedovoljnih finansijskih sredstava za rad Mreže.

II.1.3. Podizanje svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova, te učešća žena u donošenju odluka i postizanju mira i sigurnosti

Razvijanje svijesti stručne i šire javnosti o važnosti učešća žena u donošenju odluka i postizanju mira i sigurnosti je uključivalo edukaciju o ravnopravnosti spolova i primjeni UNSCR 1325, kao i promotivne aktivnosti vezane za ravnopravnost spolova u postizanju održivog mira i sigurnosti. Međutim, učinak **provedenih obuka** unutar nadležnih institucija nije jednostavno pratiti i ocijeniti u smislu primjene stečenih znanja i vještina (Prilog, str.14).

- U MO BiH i MS BiH ulažu se napori u cilju daljeg jačanja i osposobljavanja kontakt osoba za pitanja ravnopravnosti spolova, te jasnije definisanje i vrednovanje njihovog statusa i zaduženja uz redovne poslove koje obavljaju. U izvještajnom periodu Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH je u saradnji sa Misijom OSCE-a u BiH organizovala dvodnevnu zajedničku radionicu o primjeni UNSCR 1325 za kontakt osobe iz OS BiH i sigurnosnih/policijskih struktura. Cilj je da ove osobe u okviru svojih zaduženja dalje iniciraju i predlažu teme iz oblasti ravnopravnosti spolova u skladu sa iskazanim potrebama i interesovanjem pojedinih sektora/jedinica.
- U MO BiH treneri obučeni za rodnu ravnopravnost izvode obuke i praktično primjenjuju Priručnik za izvođenje obuke, izrađen prethodne godine. Imenovane kontakt osobe u MO BiH i OS BiH prenose znanja novoimenovanim kontakt osobama za rodna pitanja. Da bi se postiglo blagovremeno realizovanje zadataka navedenih u SOP-u (standardnim operativnim procedurama za kontakt osobe), izvršeno je usaglašavanje tih zadataka sa redovnim obavezama predloženih kontakt osoba. Planirano je testiranje prije predlaganja i imenovanja kontakt osoba, kao i praćenje i evaluacija rada kontakt osoba i trenera po utvrđenim kriterijima. Ove mjere uvode se s ciljem unaprijeđenja i vrednovanja rada kontakt osoba i trenara, te primjene stečenih znanja i vještina na različitim obukama koje pohađaju.
- Policijski službenici i službenice stiču nova znanja i vještine koja im omogućavaju uspješnije obavljanje redovnih poslova, te poslova i zadataka u okviru mirovnih misija. Mnogi od njih se prvi put susreću s temama vezanim za ravnopravnost spolova što ukazuje na nedostatak kontinuiteta u održavanju obuka o pitanjima ravnopravnosti spolova. Očekuje se da će kontakt osobe za pitanja ravnopravnosti spolova u MS BiH, nakon napredne obuke koja je planirana do kraja 2016. godine, biti osposobljene za davanje praktičnih savjeta kako integrisati principe ravnopravnosti spolova u sve dokumente koji se pripremaju unutar pojedinačnih sektora, te za praćenje i izvještavanje o njihovoj primjeni.
- Teme o ravnopravnosti spolova koje su prethodnih godina uvrštene u nastavne planove i programe PSOTC-Centra za obuku, Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, redovno se provode. Ministarstvo sigurnosti BiH učestvuje u izvođenju petodnevne obuke PSOTC-a: „Rodna pitanja u operacijama podrške miru“.

- Ove obuke doprinose kontinuiranom podizanju svijesti i razumjevanja o važnost uključivanja i primjene standarda ravnopravnosti spolova u sektorima odbrane i sigurnosti. Pored toga jačaju se i koriste stručni kapaciteti unutar institucija za izvođenje obuka i dalje prenošenje znanja i vještina.

Institucije nadležne za provođenje AP UNSCR 1325 i nevladine organizacije u BiH aktivno promoviraju teme vezane za UNSCR 1325 „Žene, mir i sigurnost“ ili kroz ciljane **promotivne aktivnosti, događaje i materijale**, ili kroz uključivanje ovih tema u druge promotivne akcije unutar sektora odbrane i sigurnosti. Kampanje su bile fokusirane na afirmaciju i promociju vojnog poziva, promociju sudjelovanja žena u mirovnim misijama, te jačanje uloge uloge i kapaciteta žena u lokalnom kontekstu, pogotovo u kontekstu predstojećih lokalnih izbora (Prilog, str.22-24).

- Većina ciljanih promotivnih aktivnosti podržana je od strane međunarodnih organizacija, međutim primijetan je i porast angažmana nadležnih institucija da iniciraju i promoviraju ove teme. Veoma je važno naglasiti **djelovanje i aktivnosti koje žene na pozicijama donošenja odluka** poduzimaju u cilju promocije ravnopravnosti spolova, te uticaj koji svojim autoritetom mogu ostvariti u pogledu kreiranja jednakih mogućnosti i preduslova za veće učešće žena u sektorima odbrane i sigurnosti.

- U izvještajnom periodu posebno se ističe podrška ministrice odbrane BiH kroz aktivno učešće na različitim događajima vezanim za pitanja ravnopravnosti spolova, te promociju ovih pitanja na sastancima sa visokim dužnosnicima.
- Također, i ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH je u različitim prilikama promovirala važnost učešća žena u donošenju odluka, a stvarnu opredijeljenost pokazala svojim djelovanjem unutar MLJPI BiH, u kojem su tri žene postavljene na mjesta pomoćnica ministrice.

- Procjena učinaka ovih promotivnih aktivnosti na ciljne grupe kojima su namijenjene zahtijeva dodatna praćenja i analize. U lokalnim zajednicama, gdje nevladine organizacije u određenim slučajevima mogu procijeniti konkretan uticaj na ciljanu populaciju, učinak promotivnih aktivnosti je lakše mjeriti. Promotivno-edukativne aktivnosti koje je U.G. Vive Žene iz Tuzle realizovalo na području opština Bratunac i Tuzla imale su uticaj na jačanje uloge žena u ruralnim zajednicama. Žene su se povezale, udružile, razmijenile znanja i iskustva, dobile su jasniju sliku o tome kako i na koji način koristiti resurse lokalne zajednice i uzeti aktivno učešće u lokalnom kontekstu. U širem kontekstu žene uključene u aktivnosti prenose pozitivnu poruku drugim ženama o konkretnim prilikama za ekonomsko osnaživanje. Također, ove akcije doprinose jačanju lične i društvene sigurnosti žena, što je preduslov da pokažu i ostvare svoj puni potencijal.

II.2. STRATEŠKI CILJ 2: Povećan stepen humane sigurnosti

Ovaj strateški cilj uključuje srednjoročne ciljeve koji se odnose na specifične oblasti u kontekstu Bosne i Hercegovine pogotovo u postratnom razdoblju: **trgovina osobama, podrška ženama i djevojčicama žrtvanama seksualnog nasilja** tokom i nakon rata, te **smanjenje opasnosti od mina** ali sa aspekta rodne ravnopravnosti.

II.2.1. Trgovina osobama

BiH je i dalje polazišna, odredišna i tranzitna zemlja za žene, djecu i muškarce žrtve **trgovine osobama**. Ono što pogoduje izvršenju krivičnih djela koja se odnose na trgovinu ljudima je loša ekonomsko-socijalna situacija. Podaci koje je dostavilo MS BiH odnose se na period januar - decembar 2015. godine. Prema godišnjem izvještaju o stanju trgovine ljudima u BiH, identificirano je ili asistirano u 35 slučajeva potencijalnih žrtava trgovine ljudima u slučajevima navođenja na prostituciju i/ili seksualno iskorištavanje, prosjačenja, te prodaje u svrhu sklapanja braka/vanbračne zajednice sa maloljetnikom/com (Prilog, str.24-30).

- Od ukupno 35 potencijalnih/ identifikovanih žrtava bilo je 27 žena i 8 muškaraca. Od 27 žena evidentirano je 6 slučajeva seksualnog iskorištavanja, 16 prosjačenja 4 slučaja prodaje radi prisilnog sklapanja braka/bračna zajednica sa maloljetnikom i 1 navođenje na prostituciju. Svih 8 muškaraca evidentirano je u slučajevima prosjačenja. Sudovi su u toku 2015. godine izrekli 10 osuđujućih presuda protiv 14 lica.
- Vezano za **programe podrške žrtvama trgovine osobama** Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je u izvještajnom periodu dodijelilo grant sredstva u iznosu od 60.000,00 KM, koja su prvenstveno utrošena za rehabilitaciju i reintegraciju žena i djevojčica u lokalnoj zajednici, žrtava trgovine osobama. Dodatno, do kraja 2016. godine MLJPI BiH će dodijeliti grantove nevladinim organizacijama u iznosu od 60.000,00 KM koja će biti namijenjena za direktnu pomoć, zbrinjavanje i stanovanje žrtvama trgovine ljudima u BiH.
- Provedene su i **obuke za jačanje kapaciteta i druge aktivnosti za podizanje svijesti o problemu trgovine osobama**, koje su uglavnom finansirale međunarodne organizacije. Preko 10 obuka i stručnih sastanaka bilo je usmjereno na poboljšanje istraga i rada istražnih timova, povećanje ekspertize pravosudnih institucija, teme vezane za prava žrtava trgovine ljudima, tehnike intervjuiranja (uključujući intervjuiranje djece) i tehnike finansijskih istraga u slučajevima trgovine ljudima, te upravljanje granicom vezano za trgovinu ljudima.
- U okviru **promotivnih aktivnosti**, MS BiH redovno obilježava Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima. Nevladine organizacije kao što su "Lara" Bijeljina, KULT Sarajevo itd provodile su kampanje i ulične akcije koje su uglavnom bile usmjerene na problem prosjačenja, s ciljem podizanja javne svijesti i mobilizacije građana, nadležnih institucija, pravosuđa, policije i školstva o neophodnosti zajedničke borbe protiv zloupotrebe djece u prosjačenju kao opasnom kriminalu i kršenju ljudskih prava.

II.2.2. Podrška ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata

Podrška ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata i žrtvama torture nastoji se ostvariti kroz poboljšanje pravnog okvira i mehanizama za ostvarivanje prava žrtava, te dostupnost kompenzacija i beneficija.

Preživjele žrtve uglavnom ne ostvaruju svoja prava na naknadu za pretrpljenu štetu kroz krivični postupak. Sudovi i tužilaštva najčešće preusmjeravaju žrtve na građanske parnice, umjesto da se dosuđivanjem naknade štete bave u krivičnom postupku, u skladu sa postojećim zakonskim osnovom. To dovodi do situacije da se preživjeli odriču svojih osnovnih prava na naknadu, jer postupci ostvarivanja naknade u građanskoj parnici podrazumijevaju otkrivanje njihovih identiteta, koji su često zaštićeni tokom krivičnih postupaka. Pored toga, građanska parnica proizvodi dodatne finansijske troškove koje mnoge žrtve nisu u mogućnosti platiti.

Nadležne institucije, međunarodne i nevladine organizacije u BiH su prethodnih godina provodile aktivnosti i inicijative na definisanju stvarnih potreba preživjelih žrtava, unapređenju pravnog i institucionalnog okvira, te mehanizama za ostvarivanje prava preživjelih uključujući kompenzacije i beneficije koje im pripadaju:

Prema Informaciji o nalazima i preporukama **Studije o položaju srpskih žena žrtava ratnog zločina seksualnog nasilja u BiH:**

- Skoro 20 godina nakon rata, nema zvaničnih podataka u vezi sa brojem žena žrtava silovanja i torture. Broj silovanja koji se može dokazati i broj silovanja koja su se stvarno desila možda nikad neće biti poznati.
- Različiti izvori su saglasni u vezi sa nekoliko važnih tačaka: (1) masovno silovanje obuhvatalo je nekoliko hiljada žrtava; (2) bilo je dosta slučajeva silovanja djevojčica od 7 do 14 godina starosti; (3) silovanje je često počinjeno u prisustvu žrtvinih roditelja/djece i uopšteno žrtva silovanja je silovana od strane nekoliko napadača.

- **Usklađivanjem postojećeg i donošenjem novog zakonodavstva** u skladu sa međunarodnim standardima (Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH, radni tekst Zakona o pravima žrtava torture u BiH, nacrt Zakona o zaštiti žrtava torture RS, izmjene Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH) nastojao se unaprijediti pristup ostvarivanju prava žrtava ratnih zločina seksualnog nasilja i torture, uključujući pravo na kompenzaciju i rehabilitaciju (Prilog, str.31).
- U izvještajnom periodu UN agencije u BiH (UNDP, UNFPA, UN WOMEN) i IOM, u saradnji sa nadležnim institucijama BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH (zastupljenim u Upravnom odboru projekta) provodile su **program podrške ženama žrtvama seksualnog nasilja: „Traženje zaštite, podrške i pravde za preživjele žrtve seksualnog nasilja tokom sukoba u Bosni i Hercegovini“**. U okviru ovog programa izrađena je studija na temu: „Socijalna i ekonomska prava preživjelih seksualnog nasilja tokom rata u Bosni i Hercegovini: Prepreke i izazovi“. Gender centar Republike Srpske (GCRS) je podržao program **„Ekonomske i psihosocijalno osnaživanje žena žrtava rata i žena iz marginalizovanih grupa u opštini Bratunac“** kroz koji je direktnu podršku dobilo 26 žena (Prilog, str.32-34).
- Nevladine organizacije „Vive Žene“ Tuzla, „Medica“ Zenica i druge nevladine organizacije pružaju **psihološku i pravnu podršku žrtvama ratnog silovanja, seksualnog zlostavljanja i torture**. Program podrške obuhvata psihoterapijski tretman, socijalno - pravno savjetovanje, te davanje nalaza i mišljenja za ostvarivanje prava na status civilne žrtve rata. „Fondacija lokalne demokratije“ pruža pravnu pomoć žrtvama i svjedocima prije, tokom i nakon suđenja kao i prilikom regulisanja statusnih pitanja. Psihološka podrška postoji i u okviru Centara za mentalno zdravlje, ali kapaciteti CMZ-a su nedovoljni i pored toga dostupnost usluga CMZ-a je

ograničena na veće gradove. Važno je naglasiti i činjenicu da još uvijek ima žrtava koje nisu potražile pomoć, te da posebno treba obratiti pažnju na pitanje pristupa i podrške ovoj posebno osjetljivoj kategoriji.

- Pored programa direktne podrške i pomoći žrtvama, nevladine organizacije su u okviru svojih projekata organizovale i **edukaciju profesionalaca** koji su uključeni u pružanje podrške i usluga žrtvama. Nevladine organizacije „Vive Žene“ Tuzla „Medica“ Zenica, „Udružene žene“ Banja Luka i „ACED“ Banja Luka su u partnerstvu organizovale i provele edukaciju za 20 grupa i 328 profesionalaca iz različitih institucija za podršku svjedocima/žrtvama, a u okviru projekta „Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima u BiH“. U okviru obilježavanja 26. juna - Međunarodnog dana podrške žrtvama torture, u 16 gradova širom BiH, organizovane su ulične akcije sa različitim sadržajima, podjela promotivnih materijala, okrugli stolovi, radni sastanci, medijska gostovanja i sl. Sve ove edukativno-promotivne aktivnosti doprinijele su jačanju svijesti i kapaciteta stručne i šire javnosti o neophodnosti učinkovitijeg pružanja usluga žrtvama i svjedocima seksualnog nasilja i torture (Prilog, str.34).
- Ostvarivanje prava i zvaničnog statusa za sve preživjele žrtve silovanja i torture podrazumijeva postojanje **multisektorskog pristupa, koordinacije i institucionalnih mreža** podrške na čijem uspostavljanju se radilo u proteklom periodu u okviru različitih inicijativa, programa i projekata. U okviru prethodno spomenutog projekta „Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima u BiH“ formirano je 11 mreža nadležnih institucija u kantonima FBiH, regijama RS-a i Brčko distriktu BiH. Tokom 2016. godine održana su ukupno 22 sastanka mreža i potpisani protokoli o saradnji. U.G. „Vive Žene“ Tuzla i Sudska policija FBiH su potpisale Sporazum o saradnji. To je doprinijelo boljoj saradnji i koordinaciji nadležnih institucija i organizacija u okviru pružanja pomoći žrtvama/svjedocima.

II.2.3. Smanjenje opasnosti od mina

Smanjena opasnost od mina je treći srednjoročni cilj koji doprinosi većem stepenu sigurnosti građanki i građana u Bosni i Hercegovini. Na osnovu dostavljenih informacija Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMAC) konstatovano je sljedeće:

- Iako je u prethodnom izvještajnom periodu evidentiran određeni napredak, u ovom periodu izvještavanja nije bilo inicijativa, niti aktivnosti u pogledu uključivanja rodne komponente u programe i mjere za smanjenje opasnosti od mina i razvrstavanja statističkih podataka po spolu.
- BHMAC redovno provodi projekte usmjerene na upozoravanje i edukaciju o opasnosti od mina/NUS-a za različite ciljne grupe, uključujući i one koji su posebno izloženi riziku. Međutim podaci o edukovanim osobama i dalje se ne vode po spolu. Nedostatak rodno razvrstanih podataka, što je obaveza po Zakonu o ravnopravnosti spolova u BiH, je jedna od prepreka za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u djelokrug rada i djelovanja BHMAC-a.
- Navedeno upućuje na nedostatak kapaciteta u BHMAC-u za provođenje obaveza iz ZoRS i AP UNSCR 1325 u BiH, te nedostatak interesovanja i podrške unutar rukovodećih struktura.

II.3. STRATEŠKI CILJ 3: Unaprijeđeni uslovi i pristup provedbi AP UNSCR 1325

Strateški cilj 3 odnosi se na **unaprijeđenje mehanizama i instrumenata za provedbu AP UNSCR 1325** (mehanizmi koordinacije provedbe AP i instrumenti za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u djelokrug rada nadležnih institucija), te **unaprijeđenje saradnje sa drugim akterima** (saradnje sa lokalnim vlastima i nevladinim organizacijama, te regionalne i međunarodne saradnje). Za provedbu ovog strateškog cilja nadležan je uglavnom Koordinacioni odbor za praćenje provedbe AP UNSCR 1325 i Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

II.3.1. Unaprijeđenje mehanizama i instrumenata za provedbu AP UNSCR 1325

Članovi i članice Koordinacionog odbora za praćenje AP UNSCR 1325 sve više iniciraju promjene na uvođenju rodne perspektive u djelokrug rada institucija koje predstavljaju. Ovaj mehanizam koordinacije, zajedno sa Agencijom za ravnopravnost spolova BiH najzaslužniji je za napredak u razumijevanju ove problematike i sistemski pristup primjeni člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koji propisuje obaveze institucija na svim nivoima vlasti. Pojedini novi članovi i članice se polako uvode u obaveze po AP UNSCR 1325 u BiH.

- Koordinacioni odbor i dalje predstavlja jedan od najboljih primjera međuinstitucionalne koordinacije i saradnje na provedbi UNSCR 1325, kako u regiji tako i na međunarodnom nivou.
- Pojedini članovi i članice su ujedno u sastavu novoformiranog Koordinacionog odbora za provedbu GAP BiH, što se pokazalo veoma korisnim jer prenose znanja, iskustva i prakse institucijama koje su zastupljene u ovom odboru, kao nosioci odgovornosti za pojedine oblasti GAP BiH.

Iako je vidan **napredak u sistemskom pristupu uvođenju ravnopravnosti spolova** u ovaj proces još uvijek nije ujednačen u svim nadležnim institucijama. Pojedine institucije i agencije, kao što je MS BiH i SIPA donijele su mjere za postizanje ravnopravnosti spolova u vidu odluke/rješenja koje je potpisao ministar, odnosno direktor. Ministarstvo odbrane BiH je ovakvu odluku, u cilju obavezivanja na realizaciju aktivnosti iz AP UNSCR i primjene ZoRS BiH, donijelo još 2011. godine i po njoj postupaju organizacione jedinice MO BiH i ZŠ OS BiH (Prilog, str. 37-40).

II.3.1.1. Rodno osjetljive baze podataka

Jedan od važnih instrumenata u cilju praćenja stanja, jačanja i promocije ravnopravnosti spolova su **rodno-osjetljive baze podataka**. U skladu Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, sve institucije su obavezne da vode rodno razvrstane osnovne baze podataka i redovno ih ažuriraju.

Analizirajući dostavljene informacije vezane za učešće žena na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama utvrđeno je sljedeće:

- Ukupno **učešće žena u zakonodavnoj vlasti** na svim nivoima iznosi oko 20%. Slično je i sa izvršnom vlašću ako se uzmu u obzir svi nivoi vlasti. Eventualna promjena će se moći utvrditi tek nakon Opštih izbora 2018. godine. Ocjena Lokalnih izbora (oktobar 2016.) bit će uključena u naredni Godišnji izvještaj.

- Došlo je do povećanja broja **žena u pravosuđu** generalno, za više od 7% u odnosu na prethodni izvještajni period. Ukupno učešće žena na rukovodećim pozicijama u sudstvu i tužilaštvu je nešto manje od propisanih 40%.
- Analza **učešća žena u diplomatsko-konzularnoj mreži** ne pokazuje značajnije promjene u odnosu na prethodni izvještajni period. U principu je veći broj državnih službenica sa diplomatskim statusom nego državnih službenika. Oko 23% je žena ambasadorica, oko 17% generalnih konzulica i 40% šefica stalnih misija.
- Ministarstvo sigurnosti je dostavilo podatke o omjeru **žena i muškaraca u pregovaračkim delegacijama** u vezi zaključivanja međunarodnih konvencija, sporazuma i protokola iz nadležnosti MS (o policijskoj suradnji, readmisiji, zaštiti tajnih podataka, zaštiti i spašavanju itd.). Podaci potvrđuju nastojanja MS da se obezbijedi ravnopravna zastupljenost muškaraca i žena u ovim delegacijama, čemu u određenim slučajevima, svojim djelovanjem i uticajem, doprinose žene koje se nalaze na pozicijama donošenja odluka u MS.
- **Omjeri žena i muškaraca zaposlenih u MO BiH i OS BiH** pokazuju trend blagog povećanja u korist žena. U MO BiH zaposleno je 38 % žena, a u OS BiH zastupljeno je 6,8 % ž; 24% ž CL; 5,5% ž PVL
- Analiza podataka o **učešću žena u policijskim snagama** na svim nivoima vlasti pokazuje procenat od 7,5% zastupljenosti žena, uglavnom na pozicijama policajki i starijih policajki, inspektorica, mlađih i viših inspektorica). Međutim, u ukupnom broju zaposlenih u institucijama sektora sigurnosti: MS BiH, agencijama za provođenje zakona i organizacionim jedinicama MS BiH, entitetskim i kantonalnim ministarstvima i policiji Brčko disktrikta BiH, zastupljenost žena je u prosjeku 50,5%.
- U MO BiH je došlo do značajnijeg povećanja broja žena u ukupnom broju **upućenih u mirovne misije**. Procenat je od 3,5 povećan na 6,7, dakle skoro duplo. Još veći značaj ostvarenom napretku daje činjenica da su u mirovnim misijama bile jedna žena oficir i 1 žena podoficir.
- U MS BiH je **omjer žena u policijskim mirovnim misijama** povećan nešto više od 6% (sa oko 24% na 30%). Do povećanja broja policijskih službenica u mirovnim misijama došlo je zbog kontinuiranog i sistemskog pristupa ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Prvi preduslov je postojanje internih propisa⁴ u kojima je spolna zastupljenost utvrđena kao jedan od osnovnih kriterija za upućivanje u mirovne misije.

Važno je istaći da sve institucije rade na daljem unaprjeđenju baza podataka tako da se mogu generisati i analizirati podaci o stanju ravnopravnosti spolova u pojedinim i specifičnim oblastima unutar djelokruga rada institucija koje su identifikovane kroz primjenu UNSCR 1325 i Akcionog plana za primjenu UNSCR 1325 u BiH. U nastavku teksta su primjeri **proširenih statističkih evidencija** koje se vode u institucijama, a koje su osnov za dalje analize, planiranje ili predlaganje određenih/konkretnih mjera.

⁴ Npr. Pravilnik o postupku upućivanja pripadnika policijskih službi u BiH u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu, izboru i obuci, pravima, obavezama i odgovornostima, postupanju pripadnika policijskih službi tokom trajanja operacije podrške miru i po povratku o pravima, obavezama i odgovornostima zamjenika komandanta kontingenta, koji je donio Miinistar sigurnosti (Sl. glasnik BiH, br.93/2006).

- MS BiH jedanput godišnje traži podatke o zastupljenosti žena od ministarstava unutarnjih poslova i ostalih agencija za provođenje zakona, na svim nivoima vlasti u BiH. Ti podaci se objedinjuju, analiziraju i prosljeđuju svim relevantnim tijelima, uključujući i ARS BiH. U analizi se konstatuje stvarno stanje i promjene koje su učinjene u odnosu na prethodnu godinu, uz napomenu na obaveze koje su institucije preuzele u kontekstu povećanja broja žena, posebno njihovog unapređenja na više pozicije.
- Dostupni podaci o procentu **učešća žena koje se prijavljuju na određene pozicije**, uključujući i rukovodeće u sektorima odbrane i sigurnosti, kao i procentu žena zastupljenih u različitim komisijama i odborima pokazuju da se postojeće baze podataka unapređuju i proširuju, tako da je već moguće pratiti trend po određenim pitanjima:
 - Podaci ukazuju na **trend održavanja zainteresovanosti žena za vojni poziv** kao i trend održavanja zainteresovanosti i sudjelovanja u mirovnim misijama. Kako je navedeno u prethodnom dijelu izvještaja jedna od prepreka je nepoznavanje engleskog jezika.
 - Primjećen je **napredak u pogledu uključivanja žena u različite komisije** i odbore u sektorima odbrane i sigurnosti. Prepreku i dalje predstavlja ukoliko žene ne ispunjavaju zakonske uslove za članstvo u komisijama vezane za činove članova/ica komisija.
 - U MS BiH omjer **učešća muškaraca i žena u radnim grupama** varira od sektora do sektora. Dok u radnim grupama iz djelokruga rada Sektora za imigracije učestvuje znatno više žena nego muškaraca, Radna grupa za izradu Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala u BiH broji 16 članova od koji je samo jedna žena. Niska zastupljenost žena u sastavu ove Radne grupe, koja je uzeta kao primjer, ukazuje, još uvijek, na podzastupljenost žena u radu ekspertskih radnih grupa koje kreiraju ključne strateške dokumente iz oblasti sigurnosti. Kako bi se u budućnosti povećao broj žena u ovakvim i sličnim radnim tijelima, preporuka je da se **prilikom traženja imenovanja navede preporuka da se u postupku nominacije vodi računa o ravnomjernoj zastupljenosti muškaraca i žena**, pozivajući se na Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH, koji su dužni primjenjivati svi nivoi vlasti u BiH.

Analiza **učešća žena na mjestima donošenja odluka, u policiji, vojsci i mirovnim misijama** generalno pokazuje određeni napredak u odnosu na prethodni izvještajni period, ali je taj napredak daleko od očekivanog.

- Pored činjenice da je žena na poziciji ministrice, MO BiH tri su žene postavljene na mjesta šefica odsjeka što govori o trendu povećanja učešća žena na rukovodećim pozicijama. Međutim, u OS BiH procenat učešća žena na rukovodećim pozicijama je i dalje veoma nizak (2,5%).
- Isti trend se primjećuje i u institucijama sektora sigurnosti na svim nivoima. Žene su uglavnom zastupljene na nivou srednjeg menadžmenta, dakle na pozicijama šefica odsjeka/ odjela, zatim na pozicijama pomoćnica ministra/ direktora, dok je minimalna zastupljenost na najvišim rukovodećim pozicijama ministra/ direktora, gdje su samo 3 žene (jedna u Agenciji za forenzička ispitivanja i vještačenja i dvije u MUP-u Unsko-sanskog kantona). U policijskim strukturama žene su veoma podzastupljene na najvišim rukovodećim pozicijama (od ukupnog broja policijskih službenica na svim nivoima, samo 1,8% je samostalnih i glavnih inspektorica).

II.3.1.2. Rodno odgovorno budžetiranje

Iako je povećano razumijevanje institucija o važnosti uključivanja principa ravnopravnosti spolova još uvijek nije uvedeno **rodno odgovorno budžetiranje**, jer programsko budžetiranje kao preduslov za rodno odgovorno budžetiranje još uvijek nije uistinu zaživjelo. U drugoj polovini 2015. godine Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH je, uz podršku UN Women, organizovala obuku o uvođenju rodno odgovornog budžetiranja, kao važnog instrumenta za postizanje ravnopravnosti spolova (uz podršku. Obuci su prisustvovali predstavnici svih institucija zastupljenih u KO, koji učestvuju u izradi budžeta i programa rada institucija. Nakon obuke provedena je pilot analiza budžeta Sektora za međunarodnu i evropsku saradnju Ministarstva sigurnosti BiH, čiji nalazi i preporuke su predstavljeni i ostalim sektorima MS BiH. Dogovoreno je da će AP UNSCR 1325 biti naveden kao pravni osnov u DOB-u, te da ubuduće bude vidljivija namjena određenih sredstava koja MS BiH ulaže u provedbu pojedinih aktivnosti Iz Akcionog plana. Veoma je važno napomenuti da pojedine institucije (posebno MS BiH i MO BiH) izdvajaju određena sredstva za implementaciju Akcionog plana ili se finansiranje ostvaruje kroz realizaciju drugih, relevantnih programskih aktivnosti, koje doprinose implementaciji AP UNSCR 1325.

- Na primjer, MS BiH kroz prijedlog programa rada Sektora za međunarodnu suradnju redovito planira sredstava u iznosu od 10,000 KM za provedbu AP UNSCR 1325. Iz budžeta MS finansiraju se i predmisione obuke za policijske službenike i službenice, te je u izvještajnom razdoblju, za dvije predmisione obuke utrošeno oko 40,000 KM. Nadalje, MS BiH financira u iznosu od 10,000 KM aktivnosti na obilježavanju Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima. U budžetu za 2015. i 2016. godinu su osigurana sredstva za smještaj i pravnu pomoć za strance žrtve trgovine ljudima, kao i za strance u Imigracionom centru, u iznosu od 100.000 KM. Sve ove aktivnosti i uložena sredstva doprinose implementaciji AP UNSCR 1325.

II.3.2. Saradnja sa drugim akterima

Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH pruža redovnu stručnu podršku nadležnim institucijama u procesima uvođenja i primjene principa ravnopravnosti spolova, te unaprijeđuje **saradnju sa drugim akterima** od lokalnog, preko regionalnog, do međunarodnog nivoa saradnje.

- U okviru **saradnje na lokalnom nivou**, pored već usvojenih 5 lokalnih akcionih planova za primjenu UNSCR 1325, u ovom izvještajnom periodu pokrenute su aktivnosti na izradi lokalnih akcionih planova u Maglaju, Prnjavoru i Ljubuškom (u saradnji sa Misijom OSCE u BiH). Međutim, opštinski budžeti nisu dostatni za provedbu lokalnih akcionih planova. Ipak, u nekim opštinama kao što su opštine Istočna Ilidža i Rogatica provedene su aktivnosti od strane opština i lokalnih NVOa, koje su rezultirale ekonomskim osnaživanjem žena u tim opštinama (za što postoje konkretni pokazatelji). Aktivnosti na lokalnom nivou provode se u saradnji sa lokalnim institucijama i nevladinim organizacijama. Bosna i Hercegovina je država koja je na međunarodnom nivou prepoznata kao primjer dobre prakse u primjeni UN SCR 1325 na lokalnom nivou.
- Nastojanja da se unaprijedi **saradnja sa nevladinim organizacijama** rezultirala su uspostavom Koordinacione grupe NVO-a (KG NVO) u kojoj su zastupljeni predstavnici/e 17 NVOa u BiH. U izvještajnom periodu je poboljšana razmjena informacija kroz aktivnije učešće pojedinih NVO-a u planiranju, praćenju i izvještavanju o provedbi AP UNSCR 1325. U izvještajno periodu održan je jedan sastanak sa KG NVO; za češće sastanke potrebna su finansijaka sredstva. Zbog toga treba **jačati i druge vidove saradnje (formalne i neformalne) kako bi se ostvarila kontinuirana komunikacija i razmjena informacija** (Prilog, str 41).

- Povećan je broj projekata i aktivnosti koje se implementiraju u partnerstvu više NVOa, što je pokazatelj unaprjeđenja njihove međusobne saradnje. Povećan je i broj NVOa koje traže partnerstvo sa Agencijom, gender centrima i drugim institucijama posebno MO BiH i MS BiH. NVO-e trebaju nastaviti djelovati zajedno sa institucijama i donositeljima odluka na svim nivoima vlasti u BiH.
- U izvještajnom periodu Agencija je veliki dio aktivnosti usmjerila na nove projekte i iznalaženje donatorskih sredstava. U okviru sredstava koja će biti obezbijeđena za implementaciju Gender akcionog plana BiH i sektorskih politika (kao što je AP UNSCR 1325) planirana su i sredstva za NVO-e.
- **Regionalna saradnja je kontinuirana** i ostvaruje se između zainteresiranih predstavnika/ca zakonodavne, izvršne vlasti i neovisnih tijela u BiH i zemljama regije, koji su iskazali opredijeljenost za jačanje regionalne saradnje kroz razmjenu dobrih praksi, stručnih i finansijskih resursa. Održan je regionalni sastanak posvećen lokalizaciji UN SCR 1325. Po uzoru na lokalne akcione planove u BiH izrađen je usvojen LAP za Grad Niš, što je odličan primjer regionalne saradnje koja rezultira konkretnim akcijama.

II.4. Naučene lekcije, dobre prakse i izazovi tokom provedbe Akcionog plana

Konkretni rezultati koje je postigla Bosna i Hercegovina sve su vidljiviji i sve je bolje razumijevanje stručne i šire javnosti o važnosti Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“. **Promocija na međunarodnom nivou** rezultirala je sve većim brojem poziva da se iskustva i prakse BiH predstave i primjene pogotovo u zemljama koje su u procesu donošenja nacionalnih akcionih planova (poziv za učešće na Akademiji nacionalnih akcionih planova u Beču sa preko 20 zemalja svijeta, te poziv Ministarstva vanjskih poslova Finske za podršku izradi Nacionalnog akcionog plana prema strukturi AP UNSCR 1325 u BiH

Međunarodna razmjena iskustava i praksi ukazala je na činjenicu da uspjeh ovog Akcionog plana, kao i drugih strateških i akcionih planova u BiH vezanih za ravnopravnost spolova u različitim oblastima, proizilazi iz stvarnog partnerstva gender institucionalnih mehanizama i nadležnih institucija, koje se ogleda u sistemskom pristupu, razmjeni stručnih kapaciteta i učenju jednih od drugih.

- Agencija za ravnopravnost spolova BiH je dobila poziv na učešće na Akademiji nacionalnih akcionih planova u Beču sa preko 20 zemalja svijeta (septembar 2016.godine) u organizaciji OSCE i Instituta za inkluzivnu sigurnost.
- Također, Agencija je prihvatila poziv Ministarstva vanjskih poslova Finske za dvodnevnu radionicu u oktobru 2016. godine, s ciljem podrške izradi Nacionalnog akcionog plana primjenjujući strukturu AP UNSCR 1325 u BiH.

Važno je naglasiti da je **Koordinacioni odbor (KO) ključni akter** u mobiliziranju nadležnih institucija i pojedinaca za implementaciju Akcionog plana u BiH. Koordinacijskom i savjetodavnom ulogom i djelovanjem **Agencije za ravnopravnost spolova BiH/MLJPI BiH** osigurava se učinkovit nadzor nad provedbom Akcionog plana. Agencija i entitetski gender centri će, u skladu sa mogućnostima, nastaviti pružati stručnu i finansijsku podršku.

Iako je napredak evidentan, **izazovi u provedbi Akcionog plana** i dalje postoje. Nedostatak finansijskih i ljudskih resursa predstavlja prepreku za kontinuiranu primjenu principa ravnopravnosti spolova u nadležnim institucijama. Dostavljene informacije ukazale su na napredak u pristupu izvještavanju. Sve je manje institucija u kojima se ravnopravnost spolova

percipira samo kao rodno razvrstana statistika. Međutim i dalje je neujednačen nivo razumijevanja i provedbe principa rodne ravnopravnosti unutar nadležnih institucija.

Budući da UNSCR 1325: „Žene, mir i sigurnost“ i njene prateće rezolucije, uključujući i posljednju Rezoluciju 2242, postaju sve aktuelnije u kontekstu različitih političkih dešavanja u BiH i svijetu, sistemski i koordiniran pristup, te saradnja svih aktera su od izuzetne važnosti. **Pristup Agencije „globalno-regionalno-lokalno“**, pokazao se veoma korisnim za napredak u provedbi UNSCR 1325 na svim nivoima vlasti u BiH, regionalnu saradnju i razmjenu iskustava i praksi, te promociju i prepoznatljivost na globalnom nivou. Primjena ovih rezolucija, otvara mogućnost za djelovanje na svim nivoima, kao i **djelovanje po pitanju novih sigurnosnih izazova i prijetnji** (nasilni ekstremizam, migracije, prirodne katastrofe, itd).

Na primjer, MS BiH u idućem razdoblju planira posvetiti više pažnje integraciji rodnih pitanja u provedbi strateških dokumenata, poput Strategije za prevenciju i borbu protiv terorizma. Kroz upoznavanje stručne i opće javnosti o svim ciljevima ove strategije, naglasak će se staviti na ulogu žena i mladih (posebno u lokalnim zajednicama) u prevenciji kako nasilnog ekstremizma, tako i terorizma. S tim ciljem, potrebno je planirati zajednički sastanak Tijela za nadzor nad provedbom Strategije za prevenciju i borbu protiv terorizma i Koordinacionog odbora za praćenje provedbe AP UNSCR 1325, na kojem će se dogovoriti buduća zajednička saradnja. OSCE misija u BiH je iskazala interes da podrži zajedničke aktivnosti u ovoj oblasti, čemu je posebnu podršku dala Melanne Verveer, specijalna predstavnica predsjedavajućeg OSCE –a za pitanja rodne ravnopravnosti, tokom sastanka sa zamjenikom ministra sigurnosti u julu 2016. godine.

II.5. Specifična priča i primjeri

II.5.1. Pozitivna praksa iz Bosne i Hercegovne u UN Globalnoj studiji

U oktobru 2015. godine promovirana je **Globalna studija o implementaciji UN Rezolucije 1325 „Prevencija sukoba, transformacija pravde, osiguravanje mira“**⁵ koju je zatražio generalni sekretar Vijeća sigurnosti UN-a s ciljem sveobuhvatne procjene napretka na globalnom, regionalnom i nacionalnom nivou, 15 godina nakon donošenja ove rezolucije. U Studiji su predstavljene i pozitivne prakse Bosne i Hercegovine kroz provedbu Akcionog plana UNSCR 1325. Posebno je istaknut primjer BiH u primjeni koncepta ljudske sigurnosti i načinu na koji je Akcioni plan poslužio kao platforma za značajne inicijative u lokalnim zajednicama, kroz donošenje lokalnih akcionih planova za provedbu UNSCR 1325. Ove inicijative stavljaju naglasak i skreću pažnju na sigurnosne probleme i prijetnje sa kojima se građanke i građani svakodnevno suočavaju u privatnim i javnim prostorima, uključujući rodno zasnovano nasilje i diskriminaciju, ograničen pristup prirodnim i ekonomskim resursima, ugrožavanje sigurnosti vezano za prirodne katastrofe, kao što su nedavne poplave u BiH, neadekvatnu ulična rasvjetu i javni transport, itd.

Kao primjer dobre prakse BiH, spomenuto je i uspostavljanje Finansijskog mehanizma za implementaciju Gender akcionog plana BiH (FIGAP Programa) u okviru kojeg je podržana i implementacija AP UNSCR 1325. Budući da se finansiranje nacionalnih akcionih planova navodi kao jedan od problema u većini zemalja obuhvaćenih Studijom, ovo je potvrdilo nastojanja BiH da se, zbog nedovoljnih sredstava iz redovnih budžeta vlada, obezbijedi dodatno finansiranje za provedbu strategija i politika za postizanje ravnopravnosti spolova u BiH.

⁵ Studija je dostupna na web stranici Agencije za ravnopravnost spolova BiH:
<http://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2015/12/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>

II.5.2. „Gender revolucija“ u Ministarstvu sigurnosti

Dugogodišnjim aktivnostima i inicijativama na provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Ministarstvu sigurnosti BiH, razumijevanje gendera odmaklo je od stereotipnog povezivanja sa „ženskim pitanjima i temama“ i rodno razvrstanom statistikom koja je ilustrovala ravnopravnost spolova podatkom o skoro 50% zaposlenih žena u MS BiH, zenemarujući činjenicu o izrazito niskom postotku žena na najvišim rukovodećim pozicijama.

Razumijevanje gendera se proširilo i na prepoznavanje koristi koju žene i muškarci mogu imati ukoliko se primjenjuje rodna perspektiva u radu Ministarstva, posebno financijske i druge dobiti ako se vodi računa o ravnopravnoj zastupljenosti žena na edukacijama, u radnim grupama, pregovaračkim timovima, službenim putovanjima u inozemstvo itd. U MS BiH se počela širiti priča o „gender revoluciji“ uz bolje shvatanje što u praktičnom smislu znači uzimanje u obzir potreba oba spola i integracija tih principa u dokumente Ministarstva, a posebno de facto primjena. Sintagma „gender revolucija“ je izazvala i bojazan u kontekstu mogućih promjena koje mogu narušiti ustaljene pozicije i koristi. Pozitivna strana ove „priče“ je što se u uredima i hodnicima počelo raspravljati o genderu i posljedicama „gender revolucije“.

Rezultati provedenih aktivnosti, kao i dostavljanje zakonskih i drugih dokumenata ARS BiH na mišljenje, dovelo je do toga da se u svim sektorima u MS BiH promišlja o načinima i mogućnostima uključivanja rodne perspektive. Fokus se konačno pomjerio sa mirovnih misija, odnosno doprinosa policijskih službenica mirovnim misijama i rodni aspekti predmissionih obuka. Ovo su područja u kojima je MS BiH učinilo veliki napredak i koja su prepoznata, ne samo u BiH, nego i šire. Budući fokus će se usmjeriti na druge prioritetne aktivnosti MS BiH, odnosno „tematski gender“, u kontekstu djelokruga rada pojedinačnih sektora.

Svobuhvatan pristup, uz potporu ključnih aktera, poput ARS BiH, i međunarodnih organizacija zasigurno je dobar i poučan primjer kako se zajedničkim radom ruše stereotipi i barijere koje još uvijek postoje u institucijama. U navedenim aktivnostima su sudjelovale kontakt osobe za pitanja ravnopravnosti spolova unutar Ministarstva, a razmijenjena su iskustva i prakse sa kontakt osobama za pitanja ravnopravnosti spolova Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH. Značajnu ulogu u procesu uvođenja gendera u institucije ima ova međuinstitucionalna saradnja, identificiranje zajedničkih izazova i prepreka, te dobrih praksi i naučenih lekcija. Ovakav pristup je pokazao rezultate i treba ga primjenjivati u implementaciji strategija i politika.

III. DRUGE STUDIJE, ANALIZE I PROCJENE

Agencija za ravnopravnost spolova BiH je u saradnji sa Institutom za inkluzivnu sigurnost iz Vašingtona izradila kratku analizu primjene UN Rezolucije 1325 na lokalnom nivou u BiH kroz donošenje lokalnih akcionih planova. Ovaj članak na temu: **Lokalizacija „Žene, mir i sigurnost“ - Studija slučaja u šest lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini**⁶, opisuje proces uvođenja i primjene koncepta ljudske sigurnosti kroz prizmu ravnopravnosti spolova u BiH, koji je otvorio put prema lokalnim inicijativama na unaprjeđenju sigurnosti građanki i građana u svakodnevnom životu i okruženju.

⁶ Članak je dostupan na web stranici Agencije za ravnopravnost spolova BiH: http://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2016/11/Localization-1325_BiH.pdf

IV. RESURSI

Nedostatak finansijskih resursa za provedbu Akcionog plana je kontinuiran problem pogotovo nakon što su iscrpljena sredstva FIGAP programa⁷ u okviru kojeg je Agencija za ravnopravnost spolova BiH, prethodnih godina, izdvajala određena sredstva za podršku provedbi aktivnosti iz AP UNSCR 1325. Nadležne institucije uglavnom ne planiraju sredstva za ovu namjenu u okviru redovnih budžeta, što predstavlja prepreku u prioritetiziranju aktivnosti za koje su nadležne po Akcionom planu. Ipak pojedine institucije kao što su MS BiH i MO BiH izdvajaju određena sredstva ili se finansiranje ostvaruje kroz realizaciju drugih, relevantnih programskih aktivnosti, koje doprinose implementaciji AP UNSCR 1325.

Većina realizovanih aktivnosti ili nisu zahtijevale finansijska ulaganja ili su podržane od strane međunarodnih organizacija i donatora, kao što su UN Women, UNDP, OSCE itd. U izvještajnom periodu, na inicijativu Agencije za ravnopravnost spolova u BiH, UN Women je podržao organizaciju obuka i mentorstva za usklađivanje zakonodavstva i uvođenje rodno odgovornog budžetiranja, te sastanke Koordinacionog odbora institucija i Koordinacione grupe nevladinih organizacija. OSCE je podržao sastanak kontakt osoba za pitanja ravnopravnosti spolova u institucijama sektora odbrane i sigurnosti. I druge međunarodne organizacije su finansirale određene edukativne i promotivne aktivnosti i događaje što je navedeno u prethodnom dijelu izvještaja.

U toku je izrada FIGAP II programskog prijedloga za period 2017.-2021.godine, čiji nacrt je Agencija za ravnopravnost spolova BiH već predstavila potencijalnim donatorima. U okviru Programa bit će planirana namjenska sredstva za implementaciju AP UNSCR 1325, što bi omogućilo blagovremeno planiranje i finansiranje čime bi se povećala efektivnost i učinak Akcionog plana.

V. PREPORUKE

- Rukovodioci/teljice institucija i agencija zastupljenih u Koordinacionom odboru za praćenje AP UNSCR 1325, treba da **donesu program mjera za postizanje ravnopravnosti spolova** (u skladu sa čl. 24 ZoRS-a, koji propisuje obaveze nadležnih organa vlasti), a po uzoru na interne akte (odluke/preporuke) donesene u Ministarstvu odbrane BiH, Ministarstvu sigurnosti BiH i SIPA-i. Ove mjere doprinijet će učinkovitijoj provedbi Akcionog plana za implementaciju UN SCR 1325 u BiH.
- **Usklađivati zakone, podzakonske akte, strategije i politike** sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH i dostavljati ih na mišljenje Agenciji za ravnopravnost spolova/MLJPI BiH.
- **Uključiti finansiranje aktivnosti iz godišnjih operativnih planova za provedbu AP UNSCR 1325 u redovne budžete** nadležnih institucija i agencija.
- **Podržati rad „Mreže žena policajaca BiH/FBiH“** kroz izdvajanje budžetskih sredstava za aktivnosti koje provode s ciljem unaprjeđenja položaja žena u policiji.
- Poziva se rukovodstvo Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMAC-a) na efikasnije preuzimanje obaveza iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325, jer je **uključivanje principa ravnopravnosti spolova u programe i mjere za smanjenje opasnosti od mina** jedan od srednjoročnih ciljeva i očekivanih rezultata ovog akcionog plana.

⁷ FIGAP program - Finansijski mehanizam za implementaciju Gender akcionog plana u BiH (2010-2015)

U skladu sa članom 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, predlaže se da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine nakon razmatranja usvoji sljedeći zaključak:

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je razmotrilo i usvojilo Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini za period 01.08.2015.-01.08.2016. godine i zadužilo sve nadležne institucije da provode preporuke navedene u Izvještaju.

MINISTRICA
Semiha Borovac

Prilog:

Procjena napretka prema indikatorima definisanim u Planu monitoringa i evaluacije AP UNSCR 1325

PRILOG: Procjena napretka prema indikatorima definisanim u Planu monitoringa i evaluacije AP UNSCR 1325

Tabela koja slijedi sadrži informacije o realizaciji indikatora iz Plana monitoringa i evaluacije AP UNSCR 1325 u BiH. Informacije su dostavile nadležne institucije i nevladine organizacije, a poslužile su za izradu narativnog dijela Godišnjeg izvještaja o provedbi AP UNSCR u BiH za period 01.08.2015.-01.08.2016. godine. Radi bolje usporedbe i procjene napretka u posebnu kolonu uvrštene su i informacije iz prethodnog izvještajnog perioda

STATEŠKI CILJ 1: Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama			
Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Omjer žena i muškaraca u zakonodavnoj vlasti (na svim nivoima vlasti)	19,90% ž	-	Ukupno učešće žena u zakonodavnoj vlasti na svim nivoima iznosi oko 20%. Slično je i sa izvršnom vlašću ako se uzmu u obzir svi nivoi vlasti. Evantualna promjena će se moći utvrditi tek nakon Opštih izbora 2018.god. Ocjena Lokalnih izbora (oktobar 2016.) bit će uključena u naredni Godišnji izvještaj.
Omjer žena i muškaraca u izvršnoj vlasti (na svim nivoima vlasti)	19,75% ž	-	
Omjer žena i muškaraca u pravosuđu (na svim nivoima)	52,25% ž (56% sutkinja i 48,5% tužiteljica). Žena-predsjednica Suda BiH	59,64% ž na rukovodećim pozicijama 42,8% ž u sudstvu, 31,6% u tužilaštvu	Došlo je do povećanja broja žena u pravosuđu generalno, za više od 7% u odnosu na prethodni izvještajni period. Ukupno učešće žena na rukovodećim pozicijama u sudstvu i tužilaštvu je nešto manje od propisanih 40%.
Omjer žena i muškaraca u diplomatsko-konzularnoj mreži	70 ž/ 56 m, državnih službenika sa diplomatskim statusom 11 ambasadorica i jedna generalna konzulica	MVP BiH Učešće žena na određenim pozicijama u Ministarstvu vanjskih poslova i diplomatsko-konzularnoj mreži: <ul style="list-style-type: none"> • Ministar savjetnik: m-11, ž-16 • Savjetnik: m-25, ž-21 • I-III sekretar: m-21, ž-22 • Konzul: m-5, ž-3 	Analza učešća žena u diplomatsko-konzularnoj mreži ne pokazuje značajnije promjene u odnosu na prethodni izvještajni period. U principu je veći broj žena državnih službenika sa diplomatskim statusom nego muškaraca. Oko 23% je žena ambasadorica, oko 17% generalnih konzulica i 40% šefica stalnih misija.

		<ul style="list-style-type: none"> • Vice konzul: m-1, ž-2 • Ambasador: m-34, ž-10 • Generalni konzul: m-5, ž-1 • Šef stalne misije: m-3, ž-2 	
Omjer žena i muškaraca u pregovaračkim tijelima/grupama	Nema podataka	<p>MS BiH U sastavu pregovaračkih delegacija Bosne iz Hercegovine po sporazumima/protokolima iz nadležnosti MS BiH ima 34% žena.</p> <p>U sastavu svake pregovaračke delegacije se nalazi najmanje jedna žena. U sporazumima / protokolima o readmisiji je paritet, tj podjednaka zastupljenost žena i muškaraca.</p> <p>Tokom 2016. u sastavu delegacija za pregovore o forenzičkim ispitivanjima i vještačenjima, se povećao broj žena u odnosu na muškarce, u omjeru dvije žene i jedan muškarac. Ovo se dovodi u vezu sa činjenicom da jedino Agencijom za forenzička ispitivanja i vještačenja, koja je jedina od 7 upravnih organizacija u okviru MS, rukovodi žena.</p>	<p>Ministarstvo sigurnosti BiH je dostavilo podatke o omjeru žena i muškaraca u u pregovaračkim delegacijama BiH sporazumima/protokolima iz nadležnosti MS, koje provodi zakonsku proceduru radi zaključivanja međunarodnih konvencija sporazuma/protokola, o policijskoj suradnji, readmisiji, zaštiti tajnih podataka, zaštiti i spašavanju itd.</p> <p>Podaci potvrđuju nastojanja MS BiH da se obezbijedi ravnopravna zastupljenost muškaraca i žena u ovim delegacijama, čemu u određenim slučajevima, svojim djelovanjem i uticajem, doprinose žene koje se nalaze na pozicijama donošenja odluka u MS.</p>
Omjer žena i muškaraca u oružanim snagama BiH (zaposlene u MO, pripadnice OS, CL u OS, PVL u OS)	MO - 36 % zaposlenih žena OS - 6,6% ž; 24% ž CL; 5,4% ž PVL	MO BiH -38 % zaposlenih žena OS BiH - 6,8 % ž; 24% ž CL; 5,5% ž PVL	Omjeri žena i muškaraca zaposlenih u MO, te u oružanim snagama pokazuju blagi napredak, odnosno trend blagog povećanja u korist žena.
Omjer žena i muškaraca policijskim snagama na svim nivoima (GP, DKPT, SIPA, FMUP; kantoni, MUP RS)	SIPA -13,47% ž GP -12,16% Nepotpuni podaci	DKPT- 37 ili 5,0% ž (policijskih službenica uglavnom na pozicijama policajaca i starijih policajaca) SIPA – 73 ili 14,52% ž (policijskih službenica, najviše na pozicijama	Analiza podataka o učešću žena u policijskim snagama na svim nivoima vlasti pokazuje procenat od 7,5% zastupljenosti žena, uglavnom na pozicijama policajki i starijih policajki, inspektorica, mlađih i viših

		<p>policajki i mlađih inspektorica)</p> <p>GP – 136 ili 7,03%ž (najviše na pozicijama policajki i mlađih inspektorica)</p> <p>MUP RS -407 ili 7,8% ž (najviše na pozicijama policajki, inspektorica i viših inspektorica)</p> <p>Policija Brčko Distrikta (BD) -12 ili 4,8% ž</p> <p>MUP-ovi kantona u FBiH -515 ili 7,3% ž (uglavnom na pozicijama policajki i mlađih inspektorica)</p> <p>FUP-41 ili 7,8% ž (uglavnom na pozicijama starijih policajki i viših inspektorica)</p> <p>U Federalnom MUP-u i MUP-ovima kantona 46,06% žena zaposlenih u administraciji policije.</p>	<p>inspektorica).</p> <p>Međutim, analiza pokazuje da u ukupnom broju zaposlenih u institucijama sektora sigurnosti: Ministarstva sigurnosti , agencija za provođenje zakona i organizacionih jedinica MS, entitetskih i kantonalnih ministarstava i policije Brčko Disktrikta, zastupljenost žena je u prosjeku 50,5%.</p>
<p>Omjer žena i muškaraca u mirovnim misijama (iz MO,DKPT, MS, GP, SIPA)</p>	<p>MO 3,5% ž MS 23,68 ž (SIPA 10% ž)</p>	<p>MO BiH 6.7 % od broja upućenih u mirovne misije su žene</p> <p>MS BiH Trenutačni broj žena u policijskim mirovnim misijama je 30%</p> <p>DKPT Pet policijskih službenika iz DKPT BiH trenutno sudjeluje u UN mirovnoj misiji u Južnom Sudanu, od toga jedna policijska službenica, što iznosi 20%.</p>	<p>U Ministarstvu odbrane BiH je došlo do značajnijeg povećanja broja žena u ukupnom broju upućenih u mirovne misije. Procenat je od 3,5 povećan na 6,7, dakle skoro duplo. Ostvaren je i napredak jer su zastupljene i 1 žena oficir i 1 žena podoficir.</p> <p>U Ministarstvu sigurnosti BiH je omjer žena u mirovnim misijama povećan nešto više od 6% (sa oko 24% na 30%). Do povećanja broja policijskih službenica u mirovnim misijama došlo je zbog kontinuiranog i sistemskog pristupa MS-a. Prvi preduslov je postojanje pravnog okvira koji je</p>

			definiran internim propisom odnosno Pravilnikom o postupku upućivanja pripadnika policijskih službi u BiH u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu, izboru i obuci, pravima, obavezama i odgovornostima, postupanju pripadnika policijskih službi tokom trajanja operacije podrške miru i po povratku, o pravima, obavezama i odgovornostima zamjenika komandanta kontingenta (Sl. glasnik BiH, br.93/2006). Spolna zastupljenost je utvrđena kao jedan od osnovnih kriterija za upućivanje u mirovne misije
Omjer žena i muškaraca – na rukovodećim pozicijama u sektorima odbrane i sigurnosti	MS 26% ž 0,5% ž sa visokim činovima u policijskim snagama	<p>MO BiH U MO BiH od ukupno 44 rukovodeće pozicije 10 zauzimaju žene ili 22%. U OS BiH od ukupno 2254 rukovodeće pozicije 57 zauzimaju žene ili 2,5 %.</p> <p>U MS BiH je jedna žena pomoćnica ministra i 9 pomoćnika. U Uredu ministra i zamjenika ministra rade po jedna savjetnica, a šefica odsjeka je 7, što iznosi 41%. Ukupan broj žena U MS-u iznosi 47,08.</p> <p>U policijskim strukturama, od ukupnog broja policijskih službenica, 11,3% žena su na pozicijama viših inspektorica, 3,3% žena su samostalne inspektorice, a samo je 0,3% žena glavnih inspektorica..</p>	<p>Analiza učešća žena na mjestima donošenja odluka, u policiji, vojsci i mirovnim misijama generalno pokazuje određeni napredak u odnosu na prethodni izvještajni period, ali je taj napredak daleko od očekivanog.</p> <p>Pored činjenice da je žena na poziciji ministrice, u Ministarstvu odbrane BiH su, u izvještajnom periodu, tri žene postavljene na mjesta šefica odsjeka što govori o trendu povećanja učešća žena na rukovodećim pozicijama. Međutim, u Oružanim snagama BiH, procenat učešća žena na rukovodećim pozicijama je i dalje veoma nizak (2,5%).</p> <p>Isti trend se primjećuje i u institucijama sektora sigurnosti na svim nivoima vlasti. Žene su uglavnom zastupljene na nivou srednjeg menadžmenta, dakle na pozicijama</p>

			šefica odsjeka/odjela, zatim na pozicijama pomoćnica ministra/direktora, dok je minimalna zastupljenost na najvišim rukovodećim pozicijama ministra/direktora, gdje su samo 3 žene (Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja i vještačenja i MUP Unsko-sanskog kantona). U policijskim strukturama žene su veoma podzastupljene na najvišim rukovodećim pozicijama.
--	--	--	---

SREDNJOROČNI CILJ 1.1 Ključni zakoni i politike omogućavaju povećanje učešća žena na mjestima donošenja odluka, u policiji, vojsci i mirovnim misijama

OČEKIVANI REZULTAT 1.1.1 Zakoni su usklađeni s međunarodnim i domaćim standardima za ravnopravnost spolova

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj usklađenih zakona i podzakonskih akata i drugih propisa i politika (razvrstano po vrsti dokumenata i statusu u proceduri donošenja)	<p>Usklađeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izmjena i dopuna Pravilnika o organizaciji radnih mjesta CL na službi u OS BiH Odluka direktora SIPA-e o prijemu novih izvršilaca Određeni broj zakona i politika u sektoru odbrane i sigurnosti je djelomično usklađen ili je u procesu usklađivanja. 	<p>MO BiH</p> <p>Ministarstvo odbrane je u izvještajnom periodu uskladilo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pravilnik o prijemu u vojnu službu Pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom U toku je izrada Pravilnika o nošenju uniforme i istim će biti regulisano nošenje uniforme za trudnice u vrijeme trudnoće. <p>MS BiH</p> <p>Ministrastvo sigurnosti je u izvještajnom periodu dostavilo mišljenje ARS BiH nacrte/ prijedloge:sljedećih akata:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH (sve sugestije ARS BIH uvrštene; Prema saznanjima MS, 	<p>Evidentan je porast broja inicijativa od strane nadležnih institucija sektora odbrane i sigurnosti da se zakoni, podzakonski akti, strategije, politike i programi usklađuju sa Zakonom o ravnopravnost spolova BiH. U Ministarstvu odbrane BiH je to kontinuiran i redovan proces kao dio sveukupnih nastojanja za uvođenjem principa ravnopravnosti spolova u djelokrug rada institucije.</p> <p>Izuzetan napredak je postignut i u Ministrastvu sigurnosti BiH, jer je broj akata (zakona, strategija, akcionih planova i programa) koji se redovno dostavljaju na mišljenje Agenciji za ravnopravnost spolova BiH izuzetno povećan. Svi komentari i sugestije ARS BiH uvrštene su u ove</p>

		<p>spomenuti zakon je povučen iz parlamentarne procedure)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revidirane Strategije za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u BiH (SALW); uvaženo jemišljenje ARS BiH. U okviru realiziranja ciljeva Strategije, izrađena je studija u kojoj se u korelaciju dovodi rod i pojedovanje malog i lakog oružje (npr. upotreba oružja u slučajevima rodno zasnovanog nasilja). BiH studija je dio regionalne studije • Strategije integrisanog upravljanja granicom u BiH period 2015. – 2018. godine sa Okvirnim akcionim planom (uvrštene su preporuke ARS BiH). Akcionog plana za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH (2016 – 2019.); sugestije ARS BiH su uvrštene. • Programa razvoja sistema zaštite i spašavanja institucija i organa BiH (uvrštene su sve primjedbe i sugestije ARS BiH) • Zakon o strancima u BiH • Strategija u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za period 2016.- 2020. godina, <p>Na inicijativu FMUP-FUP usklađen je Nacrt Zakona o policijskim službenicima Federacije BiH, u članovima koji reguliraju spolnu zastupljenost i uvjeti za unapređenje vezani za ocjenjivanje.</p> <p>DKPT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o postupku izbora i 	<p>dokumente. Jedino je, prema saznanjima MS BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH povučen iz parlamentarne procedure.</p>
--	--	---	--

		zapošljavanja kandidata za polaznike osnovne policijske obuke prvog i drugog nivoa u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH, <ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o trajanju osnovne obuke i obavezama kadeta u toku obuke. 	
Da li se i na koji način prati provođenje usklađenih propisa unutar pojedinih institucija	Ne prati se stanje. Praćenje provođenja usklađenih zakona može biti dio opisa poslova i zadataka kontakt osobe za rodnu ravnopravnost, ali to ne funkcioniše u praksi	Nije uspostavljen sistem praćenja usklađenih propisa unutar pojedinih institucija.	Još uvijek nije uveden sistem praćenja primjene usklađenih propisa unutar pojedinih institucija. Potrebno je utvrditi i usaglasiti jedinstven sistem praćenja koji će primjenjivati sve institucije kao dio sveukupnog procesa praćenja uvođenja i primjene principa ravnopravnosti spolova unutar pojedinih institucija, a u skladu sa principima definisanim u Gender akcionom planu BiH.

OČEKIVANI REZULTAT 1.1.2 Povećani kapaciteti za usklađivanje zakona i internih propisa

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj obuka, uključujući i broj osoba koje su učestvovala u obukama o usaglašavanju zakona (razvrstano po vrsti obuke, profilu i spolu učesnika)	Nije bilo navedenih obuka na ovu temu.	Organizovana obuka o usklađivanju zakonodavstva, uz podršku UN Women. Prisustvovala je oko 30 učesnika/ca (osobe koje rade na izradi pravnih propisa)- iz svih institucija zastupljenih u KO.	Može se konstatovati da je ova obuka rezultirala povećanjem broja akata koji uključuju principe ravnopravnosti spolova i koji se redovno dostavljaju na mišljenje ARS BiH/MLJPI BiH.
Broj i vrsta aktivnosti poduzetih nakon održanih obuka	-	Pilot inicijativa koja je uslijedila nakon gore navedene obuke je stručna podrška usklađivanju sa ZoRS podzakonskog akta MO BiH, koji je bio u fazi izrade, tačnije Nacrta pravilnika o prijemu u vojnu službu.	

OČEKIVANI REZULTAT 1.1.3 Usvojene konkretne mjere za povećanje učešća žena u donošenju odluka na svim nivoima, te u sektoru odbrane i sigurnosti

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Da li su identificirane prepreke za veće učešće žena u donošenju odluka na svim nivoima, te učešće u sektorima odbrane i sigurnosti, i da li se poduzimaju inicijative za njihovo uklanjanje?	<p>Društvo u BiH je i dalje podložno stereotipima i još uvijek ne priznaje političarke na isti način kao političare.</p> <p>Žene ne dobivaju dovoljnu političku podršku unutar svojih političkih partija, niti su dovoljno nagrađene za svoj rad i trud.</p> <p>Najvećim izazovom smatra se „dominantan položaj muškarca u odnosu na žene“. Takvo okruženje, tradicionalna shvatanja i predrasude u razumijevanju rodni uloga još uvijek negativno utiču na samopouzdanje i odluku žena da se aktivnije uključe u politički život i donošenje odluka, kao i na njihovu zastupljenost u sektorima odbrane i sigurnosti.</p> <p>Nizak je procenat učešća žena na obukama zbog nedovoljne prilagođenosti uslova za učešće na edukacijama statusu i potrebama oba spola</p> <p>Nedovoljan je broj žena koje govore engleski jezik.</p>	<p>MS BiH</p> <p>Ministrastvo sigurnosti vodi računa da na obukama i drugim vrstama stručnog usvršavanja u BiH i inostranstvu sudjeluje podjednak broj muškaraca i žena.</p> <p>U svim obukama koje se odnose na mirovne misije, MS BiH zahtijeva ravnopravnu zastupljenost spolova.</p> <p>U procesu selekcije kandidata za predmisionu obuku za sudjelovanje u mirovnim misijama Ministarstvo sigurnosti BiH koristi afirmativnu mjeru tj. daje prednost policijskim službenicama koje su uspješno položile test engleskog jezika i računara i tako ispunile uslove da sudjeluju na obuci koja je preduslov za upućivanje u mirovnu misiju.</p> <p>O uravnoteženoj spolnoj zastupljenosti se vodi računa i pri izboru instruktora koji izvode predmisionu obuku kao i druge obuke koje se realiziraju u suradnji s MO BiH, odnosno u Centru za obuku za operacije podrške miru (PSOTC), Butmir.</p> <p>MS BiH redovno, kroz pismenu i usmenu korespodenciju ukazuje agencijama za provođenje zakona u</p>	<p>Prepreke za veće učešće žena u donošenju odluka na svim nivoima, te učešće u sektorima odbrane i sigurnosti, navedene u prethodnom godišnjem izvještaju su uglavnom dugotrajnog karaktera jer se odnose na stereotipe i predrasude u razumijevanju rodni uloga. Njihovo uklanjanje zahtijeva strpljiv, sistemski i multidisciplinarn pristup.</p> <p>Međutim prepoznate su i određene konkretne prepreke za veće učešće žena u sektorima odbrane i sigurnosti, poput prepreka za učešće na edukacijama, na čijem ukljanjanju se intenzivno radilo kroz različite inicijative koje su institucije pokretale u okviru svog djelokruga rada.</p> <p>Na primjer, Ministarstvo sigurnosti BiH vodi računa da da na obukama i drugim vrstama stručnog usvršavanja u BiH i inostranstvu sudjeluje podjednak broj muškaraca i žena. Posebnu prepreku pri upućivanju u mirovne misije predstavlja nepoznavanje engleskog jezika.</p> <p>MS BiH redovno, kroz pismenu i usmenu korespodenciju ukazuje agencijama za provođenje zakona u BiH na potrebu sistemskog pristupa osposobljavanju žena za učenje stranih jezika, kao i sticanja drugih</p>

		<p>BiH na potrebu sistemskog pristupa osposobljavanju žena za učenje stranih jezika, kao i sticanja drugih znanja i vještina potrebitih za izvršavanje određenih poslova i zadataka.</p> <p>U okviru saradnje s Ministarstvom obrane BiH, pripadnici i pripadnice ministarstava i agencija za provođenje zakona u BiH imaju mogućnost učenja stranih jezika u centrima za učenje stranih jezika Oružanih snaga BiH.</p> <p>Međutim, još uvijek se radi o malom broju i muškaraca i žena kojima rukovodstvo institucija dopušta dugotrajnije, cjelodnevno odsustvo s posla radi učenja stranih jezika.</p> <p>U okviru saradnje s Odjelom za obrambenu saradnju Britanskog veleposlanstva u BiH, službenici MS su uključeni u programe na engleskom jeziku koji se odnose na stjecanje različitih vještina, poput prezentacijskih, vođenja sastanka, pregovora i sl. Na ovim obukama sudjeluje ravnomjeran broj muškaraca i žena.</p> <p>DKPT Policijske službenice u DKPT ne ispunjavaju zakonski propisane uvjete za rukovodeće pozicije predviđene za policijske službenike.</p>	<p>znanja i vještina potrebitih za izvršavanje određenih poslova i zadataka.</p> <p>Mogućnosti za učenje stranih jezika otvorene su u centrima za učenje stranih jezika Oružanih snaga BiH. Međutim, još uvijek se radi o malom broju i muškaraca i žena kojima rukovodstvo institucija dopušta dugotrajnije, cjelodnevno odsustvo s posla radi učenja stranih jezika.</p> <p>Nadalje, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH navela je da policijske službenice u DKPT ne ispunjavaju zakonski propisane uslove za rukovodeće pozicije predviđene za policijske službenike. Potrebno je dodatno analizirati koji su to uslovi, te da li je i na koji način moguće raditi na njihovom prilagođavanju tako da i policijske službenice imaju bolji pristup rukovodećim pozicijama.</p>
<p>Da li su usvojene konkretne/afirmativne mjere za povećanje učešća žena u donošenju odluka na svim nivoima, te u</p>	<p>Preporuka Ministarstva odbrane BiH je da se prilikom svakog prijema kandidata u vojne snage, od</p>	<p>MS BiH U natječajima za dostavljanje aplikacija radi sudjelovanja u</p>	<p>U ovom izvještajnom periodu nije bilo značajnijih afirmativnih mjera za povećanje učešća žena u sektorima</p>

<p>sektoru odbrane i sigurnosti?</p>	<p>ukupnog broja primljenih kandidata primi 10% žena, s tim da se ipak prednost daje najuspješnijim kandidatima u skladu sa <i>listom uspješnosti</i>.</p> <p>U svakoj komisiji za unapređenje u SIPA-i bila je barem jedna žena.</p> <p>U Ministarstvu sigurnosti-smanjen broj potrebnih godina radnog iskustva za sudjelovanje u postupku izbora za upućivanje u mirovne misije, sa osam na pet godina za žene</p>	<p>mirovnim misijama, Ministarstvo sigurnosti je, osim dugogodišnje napomene, da će se u procesu izbora kandidata, dati prednost podzastupljenom spolu, odnosno ženama koje ispunjavaju opće i posebne uvjete, dodalo zahtjev da među nominiranim kandidatima treba biti najmanje jedna žena.</p> <p>MO BiH Preporuka Ministarstva odbrane BiH je da se prilikom svakog prijema kandidata u vojne snage, od ukupnog broja primljenih kandidata primi 10% žena, s tim da se ipak prednost daje najuspješnijim kandidatima u skladu sa listom uspješnosti.</p> <p>FMUP Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova i Federalna uprava policije su kroz Nacrt Zakona o policijskim službenicima FBiH regulisali spolnu zastupljenost (čl. 5) te kriterije i uvjete za unapređenje (čl. 87) čime su policijske službenice dovedene u povoljniji položaj . u pogledu ocjenjivanja.</p>	<p>odbrane i sigurnost, uključujući i učešće u donošenju odluka na svim nivoima. Međutim, evidentna su nastojanja da se ranije uvedene afirmativne mjere adekvatno provode i primjenjuju, tako da je već vidljiv i mjerljiv njihov učinak.</p> <p>Na primjer, afirmativna mjera Ministarstva sigurnosti BiH koja se odnosi na smanjenje broja potrebitih godina radnog iskustva, s osam na pet godina za žene, za sudjelovanje u mirovnim misijama, pridonijela je kontinuiranom povećanju broja žena u mirovnim misijama, koji trenutačno iznosi 30%, što je najveći postotak od kada BiH upućuje policijske službenice i službenice u mirovne misije UN-a.</p>
--------------------------------------	--	--	--

SREDNJOROČNI CILJ 1.2 Žene posjeduju kapacitete za učešće u donošenju odluka, u vojnim i policijskim snagama i mirovnim misijama

OČEKIVANI REZULTAT 1.2.1 Omogućena izgradnja kapaciteta

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj ili procenat žena u institucijama sektora odbrane i sigurnosti koje su	Tokom 2014. god, na edukacijama u BiH (kursevi, seminari i sl.), od	MO BiH Tokom 2016. god, na edukacijama u	Kao i u prethodnom izvještajnom periodu, podaci Ministarstva odbrane o

<p>učestvovala na različitim obukama za jačanje kapaciteta (npr. stručno usavršavanje, obuke za jačanje liderskih vještina i drugih vještina, itd)</p>	<p>ukupnog broja polaznika i pripadnika OS BiH bilo je 93,54% muškaraca i 6,46% žena. Na edukacijama u inostranstvu (akademije, kursevi, seminari i sl.) bilo je 91,38% muškaraca i 8,62% žena.</p> <p>ARS BiH je u saradnji sa OSCE organizovala ciklus od sedam radionica sa preko 100 kandidatkinja (različitog profila) koje su kandidirane za Opće izbore 2014.</p>	<p>BiH (kursevi, seminari i sl.), od ukupnog broja polaznika pripadnika OS BiH bilo je 95,14% muškaraca i 4,86% žena. Na edukacijama u inostranstvu (akademije, kursevi, seminari i sl.) bilo je 94,57% muškaraca i 5,43% žena</p> <p>MS BiH U Ministarstvu sigurnosti u unutarnjem ustrojstvu nije predviđen odsjek, niti je sistematizirano radno mjesto za pitanja obuke, tako da se ne vodi baza podataka o sudjelovanja pripadnika/ca MS na obukama u BiH i inozemstvu. Sektori, u okviru svojih nadležnosti, upućuju osoblje na različite edukacije, ali se ne vode evidencije o vrsti obuke, niti o spolu polaznika obuka.</p> <p>U budućnosti će vođenje evidencija o sudjelovanju na obukama, seminarima, konferencijama i drugim događajima, biti zadatak kontakt osoba za pitanja ravnopravnosti spolova koje su nominirane ispred svakog sektora MS-a. Na primjer, Sektor za zaštitu i spašavanje je dao preporuku Federalnoj i Republičkoj upravi civilne zaštite da vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti muškaraca i žena na obukama, kao i u svim drugim aktivnostima.</p> <p>DKPT U izvještajnom periodu uposlenice Direkcije za koordinaciju policijskih</p>	<p>učešću na edukacijama ukazuju na veoma nizak procenat učešća žena koji čak ima i trend smanjenja. Odabir kandidata za edukacije u BiH i inostranstvu, vršen je u zavisnosti od zahtjeva organizatora edukacije, kao i potrebnih predispozicija kandidata (čin, nivo znanja stranog jezika, rod službe i dr.). Primjetno je povećanje kao i pomak u otklanjanju barijera za učešće žena na kursovima (npr. učenje stranih jezika i kondicioniranje stranih jezika i sl.), ali potrebno je uložiti mnogo više napora da se uslovi za učešće na edukacijama prilagode statusu i potrebama oba spola.</p> <p>Sektori u Ministarstvu sigurnosti BiH upućuju osoblje na različite edukacije ali ne postoji baza podataka, odnosno ne vodi se evidencija o vrsti obuke niti spolu polaznika/ca obuka. Planirano je da ubuduće kontakt osobe za pitanja ravnopravnosti spolova koje su nominirane ispred svakog sektora MS-a, daju preporuke i vode računa o rodno razvrstanoj evidenciji sudjelovanja na obukama, seminarima, konferencijama, radnim grupama i drugim događajima (na način na koji su to već inicirali Sektor za zaštitu i spašavanje, te Sektor za izbjeglice).</p> <p>Podaci ostalih institucija ukazuju na omjer muškaraca i žena koji su učestvovali na različitim obukama. Na osnovu tih podataka može se zaključiti da žene u mnogo manjem omjeru</p>
--	--	---	---

		<p>tijela pohađale su ukupno 42 obuke (u organizaciji Agencije za državnu službu BiH i Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova „Interquality“. Obuke je pohađalo oko dvadesetak državnih službenica, 5 policijskih službenica i 5 zaposlenica.</p> <p>MVP BiH Na 11 međunarodnih obuka i seminara, diplomatsko osoblje je učestvovalo u omjeru 7 muškaraca i 5 žena. Trenutno je na obuci/pripremanju za odlazak u diplomatsko konzularna predstavništva 58 osoba, od toga 8 ambasadora i 2 generalna konzula. MVP BiH nema informaciju o učešću na obukama u organizaciji ADS BiH, obzirom na sistem elektronske prijave uposlenih.</p> <p>FMUP U toku 2016. godine u FMUP-u je na različitim obukama učestvovalo 5,77% žena i muškaraca 94,23%. A na obukama u inostranstvu 2 muškarca i 4 žene.</p>	<p>učestvuju na specijalističkim obukama i kursevima, koji su namijenjeni stručnom usavršavanju u sektorima odbrane i sigurnosti.</p>
--	--	--	---

OČEKIVANI REZULTAT 1.2.2 Stvoreni uslovi za umrežavanje žena u sektoru odbrane i sigurnosti

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Da li je uspostavljena neka nova mreža žena u sektorima odbrane i sigurnosti (pored već postojećih mreža žena policajaca u BiH/FBiH i MUPRS)	Ne	Ne	Pored već uspostavljenih mreža žena u policiji nije došlo do novih umrežavanja u sektorima odbrane i sigurnosti. Međutim mreže žena policajaca su intenzivirale aktivnosti u izvještajnom periodu.

<p>Broj i vrsta događaja, aktivnosti, projekta koje su realizovale mreže žena u sektoru odbrane i sigurnosti (npr. Mreža žena policajaca BiH/FBiH i MUP RS...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizovani projekti: „Budi policajka“ i „Borba protiv rodno zasnovanog nasilja“, „Zaštita djevojčica osnovnoškolskog uzrasta od seksualnog iskorišćavanja putem interneta“ • Organizovan seminar za oko 40 policijskih službenica na Policijskoj akademiji • Prikupljanje pomoći za izbjeglice iz Sirije 	<p>U izvještajnom periodu Mreža žena policajaca BiH/FBiH započela je realizaciju projekta „Primjena propisa iz oblasti nasilja u porodici“ uz podršku OSCE-a. Također, uz podršku OSCE-a izvršen je unos u bazu podataka na Policijskoj akademiji, nakon čega je 350 policijskih službenika i socijalnih radnika obučeno za korištenje baze ove podataka.</p> <p>Broj članica Mreže ostao je isti. Održana V skupština Mreže gdje je izabrano novo radno tijelo. Mreža se finansira i sredstava za članarine i za vanjske projekte. Jedino je Sindkat MUP-a Kantona Sarajevo podržao rad mreže sa 200,00 KM.</p>	<p>Evidentno je unaprijeđenje rada Mreže žena policajaca FBiH/BiH, koja je inicirala ili je bila uključena u različite aktivnosti projekte. Međutim i dalje ostaje problem nedovoljnih finansijskih sredstava za rad Mreže.</p>
<p>Broj uspješnih aktivnosti zagovaranja članica mreže žena u policiji BiH/FBiH i MUP RS u cilju poboljšanje položaja žena u policiji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uz podršku „Vive žene“ - Tuzla, Mreža je uspješno lobirala za veću uključenost žena policijskih službenica iz MUP-a Tuzlanskog kantona (TK) u Mrežu, tako da je sa prvobitno dvije policijske službenice iz ovog kantona, broj povećan na njih 60, što je polovina od ukupnog broja u TK. • Praksa Mreže je da se nakon raspisivanja internog oglasa piše preporuka ministrima, policijskim komesarima i direktorima, kao i Komisiji za unapređenje, da u skladu sa Akcionim planom bude unaprijeđena policijska službenice u veći čin. 	<p>Mreža je lobirala za upućivanje policijskih službenica i službenika MUP-a Tuzlanskog kantona u mirovne misije UN-a.</p>	<p>Mreža kontinuirano provodi zagovaračke aktivnosti.</p>

SREDNJOROČNI CILJ 1.3 Razvijena svijest o važnosti učešća žena u donošenju odluka i postizanju mira i sigurnosti

OČEKIVANI REZULTAT 1.3.1 Održane obuke za ključne donosiocice odluka, uposlenike i rukovođeće osobe u sektoru odbrane i sigurnosti o važnosti ravnopravnog učešća

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj ili procenat osoba koje su učestvovala na različitim obukama o ravnopravnosti spolova	<ul style="list-style-type: none"> MS u suradnji s PSOTC realiziralo dvije predmisiona obuke u trajanju od 10 dana, za policijske službenike i službenice u BiH koji se upućuju i u mirovne misije. U okviru različitih projekta obučeno 14 trenera za rodnu ravnopravnost u MO i OS, te izrađen Priručnik za izvođenje obuke. MS u suradnji sa PSOTC organizovalo seminar „Obuči trenera“ za kontakt osobe iz sektora sigurnosti (oko 50 osoba), te kontakt osobe iz MO i OS. SIPA otganozivala 3 obuke na temu rodne ravnopravnosti Održana su i dva seminaru u Centru za obuku sudija i tužilaca (CEST) na teme: „Seksualno nasilje u ratu“, „Ratna šteta“ (nagrada štete žrtvama). 	<p>MO BiH</p> <p>U izvještajnom periodu predstavnici/ce MO su pohađali sljedeće obuke vezane za pitanja ravnopravnosti spolova:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rodna ravnopravnost u operacijama podrške miru Specijalistički kursevi za pripadnice OS BiH u činu oficira, održani u Velikoj Britaniji i Švajcarskoj u okviru regionalnog projekta “Jačanje regionalne saradnje u oblasti uvođenja rodne perspektive u reformu sektora sigurnosti na Zapadnom Balkanu,“ podržanog od strane UNDP U suradnji sa Kancelarijom za odbrambenu saradnju Ambasade SAD održan je trodnevni seminar pod nazivom „Jednake mogućnosti i Program prevencije seksualnog nasilja u sistemu odbrane“ Radionica: Primjena UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u sistemima odbrane i sigurnosti u Bosni i Hercegovini <p>MS BiH</p> <p>Ministarstvo sigurnosti je je u izvještajnom razdoblju organizovalo jednu predmisionu obuku za</p>	<p>Učinak provednih obuka nije jednostavno pratiti i ocijeniti u smislu primjene stečenih znanja i vještina. U Ministarstvu odbrane treneri obučeni za rodnu ravnopravnost izvode obuke i praktično primjenjuju Priručnik za izvođenje obuke, izrađen prethodne godine. Imenovane kontakt osobe u MO i OS prenose znanja novoimenovanim kontakt osobama za rodna pitanja. Da bi se postiglo blagovremeno realizovanje zadataka navedenih u SOPu (standardnim operativnim procedurama za kontakt osobe), izvršeno je usaglašavanje tih zadataka sa redovnim obavezama predloženih kontakt osoba. Planirano je testiranje prije predlaganja i imenovanja kontakt osoba, kao i praćenje i evaluacija rada kontakt osoba i trenera po utvrđenim kriterijima. Ove mjere uvode se s ciljem unaprijeđenja i vrednovanja rada kontakt osoba i trenara, te primjene stečenih znanja i vještina na različitim obukama koje pohađaju.</p> <p>MS BiH</p> <p>Policijski službenici i službenice stječu nova znanja i vještine koja im omogućavaju uspješnije obavljanje</p>

		<p>sudjelovanje u mirovnim misijama u okviru koje se obrađuju i teme o međunarodnim i domaćim standardima za ravnopravnost spolova.</p> <p>Do kraja 2016 godine, će se u suradnji s ARS BiH i OSCE misijom u BiH, održati praktična, napredna obuka za kontakt osobe za pitanja ravnopravnosti spolova u MS, kao i upravnim organizacijama u sastavu MS-a.</p>	<p>redovnih poslova, te poslova i zadataka u okviru mirovnih misija, Mnogi od njih se prvi put susreću s temama vezanim za ravnopravnost spolova što ukazuje na nedostatak posvećenosti ovim temama unutar institucija sektora sigurnosti odnosno nepostojanja kontinuiranih obuka opitanjima ravnopravnosti spolova..</p> <p>Očekuje se da će nakon planirane napredne obuke kontakt osobe za pitanja ravnopravnosti spolova u MS-a, biti osposobljene za praćenje, izvještavanje, ali i davanje praktičnih savjeta kako integrisati principe ravnopravnosti spolova u sve dokumente koji se pripremaju unutar pojedinačnih sektora, te pratiti njihovu primjenu.</p>
<p>Da li su pitanja ravnopravnosti žena i muškaraca uključena u programe obuka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađen je Okvirni program obuke za sigurnosni sektor pod nazivom: „Prevenција seksualnog nasilja u oružanom sukobu“ (MO; OS). • Petodnevna obuka „Rodna pitanja u operacijama potpore miru“, u čijem izvođenju sudjeluje MS postala je sastavni dio programa obuka u PSOTC-u. Održava se jedanput godišnje i namijenjena je srednjem rukovodnom osoblju ministarstava odbrane, sigurnosti, unutarnjih poslova, OS BiH, policijskih agencija kao i policijskim i vojnim oficirima iz zemalja Zapadnog Balkana koji se upućuju u operacije podrške miru. BiH je jedina država u regiji 	<p>Kako je navedeno i u prethodnom izvještajnom periodu petodnevna obuka „Rodna pitanja u operacijama podrške miru (Utility of Gender on Peace Support Operations)“ u čijem izvođenju učestvuje MS BiH, postala je sastavni dio programa obuka u PSOTC-u. U ovu obuku je uključen i modul „Prevenција seksualnog nasilja u oružanom sukobu“. Obuka se kontinuirano održava jedanput godišnje sa ciljem pripreme policijskih i vojnih oficira iz zemalja Zapadnog Balkana koji se upućuju u operacije podrške miru.</p> <p>Također, redovno se izvodi prethodnih godina uveden gender-</p>	<p>Teme o ravnopravnosti spolova koje su prethodnih godina uvrštene u nastavne planove i programe PSOTC-a, Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH redovno se provode. Ministarstvo sigurnosti BiH učestvuje u izvođenju petodnevne obuke PSOTC-a: „Rodna pitanja u operacijama podrške miru“.</p> <p>Ove obuke doprinose kontinuiranom podizanju svijesti i razumjevanja o važnost uključivanja i primjene standarda ravnopravnosti spolova u sektorima odbrane i sigurnosti. Pored toga jačaju se i koriste stručni kapaciteti unutar institucija za izvođenje obuka i dalje prenošenje</p>

	<p>koja provodi ovakvu obuku</p> <ul style="list-style-type: none"> • MO BiH i OS BiH su u nastavne planove i programe su uvrstili teme iz oblasti rodne ravnopravnosti. Svi oficirski i podoficirski kursevi o mirovnim operacijama imaju gender-modul u trajanju od 1-3 sata koji uključuje teoretsko predavanje i kratku praktičnu vježbu/diskusiju. • Redovni programi obuka državnih službenika u agencijama za državnu službu uključuju module na temu implementacije Zakona o ravnopravnosti spolova i zakona o zaštiti od nasilja u porodici. 	<p>modul u trajanju od 1-3 sata (teoretski i praktičan rad) u okviru nastavnih planova i programa MO BiH i OS BiH, odnosno oficirskih i podoficirskih kurseva o mirovnim operacijama.</p> <p>Izmjenama i dopunama SOP-a (standardnih operativnih procedura) za kontakt osobe predviđeno je da kontakt osobe u fazi Izrade Planova obuke u saradnji sa trenerima za rodnu ravnopravnost planiraju teme iz oblasti rodne ravnopravnosti i iste predlažu za uvrštavanje u Planove obuke MO i OS BiH. Također, ostavljena je i mogućnost izvođenja obuka koje nisu planirane a za kojima se ukaže potreba u jedinici.</p> <p>U toku izvođenja osnovne vojne obuke kandidata za prijem u PVS (vojničke, podoficirske i oficirske) izvode se obuke iz oblasti rodne ravnopravnosti.</p>	<p>znanja i vještina.</p> <p>U ministarstvima odbrane i sigurnosti ulažu se naponi u dalje jačanje i osposobljavanje kontakt osoba za pitanja ravnopravnosti spolova te preciziranje i vrednovanje njihovih dužnosti i obaveza. Cilj je da ove osobe u okviru svojih zaduženja, kao realnih i mogućnosti uz redovne poslove koje obavljaju, dalje iniciraju i predlažu teme iz oblasti ravnopravnosti spolova u skladu sa iskazanim potrebama i interesovanjem pojedinih sektora/jedinica.</p>
--	---	--	--

OČEKIVANI REZULTAT 1.3.2 Primijenjuju se instrumenti i mehanizmi za jačanje i promociju ravnopravnog učešća

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
<p>Da li su unaprijeđene rodno osjetljive baze podataka (u smislu vrste podataka, frekvenciji prikupljanja i načinu pohranjivanja, nivou standardizacije prikupljanja, frekvenciji objavljivanja podataka...)</p>	<p>Evidencije podataka o zastupljenosti žena u vojnim i policijskim snagama redovno se ažuriraju i dostupne su javnosti.</p> <p>U Sektoru za imigraciju u MS se vode baze podataka po pitanju stranaca i bh. državljana razvrstane po spolu.</p> <p>U MO BiH i OS BiH ažurira se baza</p>	<p>MO BiH</p> <p>Ranije uspostavljene rodno osjetljive baze podataka u MO BiH i OS BiH, te u MS o zastupljenosti žena u vojnim, policijskim snagama i mirovnim misijama redovno se ažuriraju i većinom su dostupne javnosti.</p> <p>U Sektoru za imigraciju u MS se vode baze podataka po pitanju</p>	<p>U skladu sa obavezama po Zakonu o ravnopravnosti spolova, sve institucije vode rodno razvrstane osnovne baze podataka. Međutim, ulažu se dodatni naponi da se baze podataka unaprijeđe i prošire tako da se mogu generisati i analizirati podaci o stanju ravnopravnosti spolova u pojedinim i specifičnim oblastima unutar djelokruga rada institucija, a koje su</p>

	<p>podataka o zastupljenosti žena u vojnim strukturama i baza podataka o sudjelovanju u mirovnim misijama razvrstane po spolu.</p> <p>Kreirana je baza podataka osoba koje su stekle zvanje instruktora za obuku pripadnika/ca koji se angažuju u mirovnim misijama i baza podataka o osobama koje su stručno obučene o pitanjima rodne ravnopravnosti.</p>	<p>stranaca i bh. državljana razvrstane po spolu.</p> <p>GP Agencija za policijsku podršku koja je u sastavu Ministarstva sigurnosti je kreirala bazu koja je jedinstvena za sve policijske agencije u okviru Ministarstva sigurnosti. Iz te postojeće baze mogu se izvesti podaci razvrstani po spolu vezani za obuke.</p> <p>Kancelarija za obuku i usavršavanje GP BiH vodi rodno razvrstanu evidenciju o stručnom usavršavanju policijskih službenika/ca.</p> <p>DKPT U Direkciji za koordinaciju policijskih tijela vodi se „Centralna evidencija zaposlenih u policijskim tijelima BiH“ iz koje se mogu filtrirati podaci o spolu, činu, rangu, statusu žena policijskih i državnih službenika i zaposlenika.</p>	<p>identifikovane kroz primjenu UN Rezolucije 1325 i Akcionog plana u BiH.</p> <p>Na primjer Ministarstvo sigurnosti BiH jedanput godišnje traži podatke o zastupljenosti žena od ministarstava unutarnjih poslova i ostalih agencije za provođenje zakona, na svim nivoima vlasti u BiH. Ti podaci se objedinjuju, analiziraju i prosljeđuju svim relevantnim tijelima, uključujući i ARS BiH(MLJPI BiH). U analizi se konstatuje stvarno stanje i promjene koje su učinjene u odnosu na prethodnu godinu, uz napomenu na obaveze koje su institucije preuzele u kontekstu povećanja broja žena, posebno njihovog unapređenja na više pozicije.</p>
<p>Broj ili procenat žena koje se prijavljuju na pozicije u sektorima odbrane i sigurnosti</p>	<p>Postoji trend povećanja prijavljivanja žena u Oružane snage BiH: od 23 kandidatkinje prijavljene 2008 do 595 u 2014.</p> <p>Na posljednji oglas je od ukupno prijavljenih 2693, bila 241 kandidatkinja (nešto više od 10%).</p> <p>Na drugi javni konkurs za prijem kandidata u OS BiH u kategoriji oficira, prijavilo se 76 kandidatkinja od ukupno prijavljenih 369 kandidata</p>	<p>MO BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na javni oglas za prijem vojnika od ukupnog broja prijavljenih bilo je 9.9 % žena • Na javni konkurs za oficire od ukupnog broja prijavljenih bilo je 20,59% žena • Na interni oglas za podoficire prijavilo se 18,75 % žena • Vojne akademije upisalo je jedanaest osoba ženskog spola ili 14 % od ukupnog broja. 	<p>Dostupni podaci o procentu učešće žena koje prijavljuju na određene pozicije, uključujući i rukovođe u sektorima odbrane i sigurnosti, kao i procentu žena zastupljenih u različitim komisijama i odborima pokazuju da postojeće baze podataka unaprjeđuju i proširuju, tako da je već moguće pratiti trend po određenim pitanjima.</p> <p>Podaci ukazuju na trend održavanja zainteresovanosti žena za vojni poziv kao i trend održavanja</p>

	(nešto više od 20%).	<p>GP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Od ukupnog broja prijavljenih na oglas za kadete u Graničnoj policiji otprilike bilo je oko 15% osoba ženskog spola. Nakon odabira upućeni su na školovanje u Agenciju za školovanje i stručno usavršavanje policijskih kadrova u Mostaru. Od ukupnog broja primljenih kadeta (99) 14 je osoba ženskog spola (oko 15%); od toga 11 u činu „policajac“ a 3 u činu „mlađi inspektor“. To predstavlja dobru osnovu za dalja unaprjeđenja, jer nakon provedenih 3 godine u jednom činu službenik/ca se može prijaviti na oglas za unapređenje u viši čin. 	zainteresovanosti i sudjelovanja u mirovnim misijama. Kako je navedeno u prethodnom dijelu izvještaja nepoznavanje engleskog jezika predstavlja prepreku kao i činjenica da se smanjio broj žena zainteresovanih za testiranje iz engleskog jezika.
Broj ili procenat žena koje su se prijavile na rukovodeće pozicije u sektorima sigurnosti i odbrane	Nije bilo podataka	<p>GP</p> <p>Od 20 kandidata za prijem na poziciju mlađeg inspektora primljene su 3 žene (ili 15%), koje su nakon završene obuke raspoređene u organizacione jedinice na terenu, čime se i na ovaj način povećava mogućnost za za dalje napredovanje.</p> <p>U toku ovog izvještajnog perioda, jedan broj žena policijskih službenica je unaprijeđen u viši, čime se povećava broj žena na rukovorećim pozicijama, a ujedno otvara mogućnost za napredovanje drugih policijskih službenica na upražnjena radna mjesta.</p>	Institucije ne posjeduju niti vode rodnorazvrstane podatke o broju prijavljenih na rukovodeće pozicije. Oni su vjerovatno dostupni u Agencija za državnu službu BiH, ali bi trebalo provjeriti da li se i na koji način mogu generisati ti podaci iz baze podataka ADS BiH.

<p>Broj ili procenat žena koje su zastupljene u različitim komisijama, odborima i radnim grupama u sektorima obrane i sigurnosti</p>	<p>Što se tiče zastupljenosti žena u komisijama za provođenje eksternih oglasa u SIPA-i, vodilo se računa o zastupljenosti i u sedam komisija, od ukupno 35 članova bilo je 11 žena.</p> <p>Problem se pojavio kod zastupljenosti žena u komisijama za provođenje internih oglasa za unapređenje zbog zakonske regulacije vezana za činove članova komisije. Ovaj problem je prevaziđen unaprijeđenjem žena u činove viših inspektorica.</p>	<p>MO BiH Evidentan je napredak u MO jer se u rad komisija obavezno uključuju žene.</p> <p>MS BiH U Ministarstvu sigurnosti ravnopravnost učešća muškaraca i žena u radnim grupama varira od sektora do sektora, odnosno agencije/upravne organizacije u sastavu MS BiH.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U radnim grupama koje su formirane radi donošenja strateškog dokumenta, programa obuke i podzakonskih propisa koji se odnose na djelokrug rada Sektora za imigraciju, sudjelovalo je ukupno 65 članova, predstavnika institucija koji provode Zakon o strancima. Od ukupnog broja članova u radnim grupama je sudjelovalo 47 žena, odnosno 72%. • Odlukom Vijeća ministara, iz jula 2016 BiH, formirana je Radna grupa za izradu Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala u BiH, za razdoblje 2017. - 2020. godine. U sastav ove Radne grupe je imenovano 16 članova od kojih je samo jedna žena. <p>DKPT Žene su većinski zastupljene u komisijama, uz izuzetak kada ne ispunjavaju zakonske uslove za članstvo u komisiji (odgovarajući viši</p>	<p>Primjećen je napredak u pogledu uključivanja žena u različite komisije i odbore u sektorima obrane i sigurnosti. Prepreku i dalje predstavlja ukoliko žene ne ispunjavaju zakonske uslove za članstvo u komisijama vezane za činove članova/ica komisija.</p> <p>U Ministarstvu sigurnosti BiH ravnopravnost učešća muškaraca i žena u radnim grupama varira od sektora do sektora. Dok u radnim grupama iz djelokruga rada Sektora za imigraciju učestvuje znatno više žena nego muškaraca, Radna grupa za izradu Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala u BiH broji 16 članova od koji je samo jedna žena.</p> <p>Niska zastupljenost žena u sastavu ove Radne skupine, koja je uzeta kao primjer, ukazuje još uvijek na podzastupljenost žena u radu ekspertske radne grupe koje kreiraju ključna strateška dokumenta iz oblasti sigurnosti.</p> <p>Ministarstvo sigurnosti BiH inicira i koordinira procesom uspostave radnih grupa, čiji su članovi eksperti i ekspertice za određena područja iz relevantnih sektora MS, te agencija za provođenje zakona u BiH, te ministarstava unutrašnjih poslova, kao i drugih nadležnih tijela koji imenuju svoje predstavnike, na što MS ne može utjecati. To se navodi kao obrazloženje MS BiH za podzastupljenost žena u ovim radnih</p>
--	--	--	--

		<p>čin). Baza podataka o formiranim komisijama se ne vodi.</p> <p>GP U GP BiH se koliko to propisi ili mogućnosti dozvoljavaju vodi računa o zastupljenosti žena u različitim komisijama, ali je to teško iskazati brojčano ili procentualno.</p> <p>FMUP U FMUP-u je zastupljenost žena u različitim komisijama 65% (u policijskom odobru, komisijama Vlade FBiH, pregovarački tim FMUP-a i Sindikata FMUP-a, i sl.)</p>	<p>grupama koje uspostavlja Vijeće ministra.</p> <p>Kako bi se u budućnosti povećao broj žena u ovakvim i sličnim radnim tijelima, preporuka je da se prilikom traženja imenovanja, zatraži imenovanje više od jednog predstavnika ispred institucija, uz napomenu da će se u finalnom odabiru članstva voditi računa o kompetentnosti kao i ravnopravnoj zastupljenosti oba spola, što predstavlja i utvrđenu obavezu Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, koji su dužni primjenjivati svi nivoi vlasti u BiH. Moguće je, također, da se u pozivima prema institucijama navede preporuka da se vodi računa o ravnomjernoj zastupljenosti muškaraca i žena u postupku nominacije.</p>
<p>Broj inicijativa/ aktivnosti (vezanih za važnost ravnopravnog učešća) koje su poduzele žene na mjestima donošenja odluka, u vojsci, policiji i mirovnim misijama</p>	<p>Nije bilo podataka</p>	<p>MO BiH U ovom izvještajnom periodu ministrica odbrane Bosne i Hercegovine, Marina Pendeš, je svojim djelovanjem i aktivnostima doprinijela promociji ravnopravnosti spolova i većem učešću žena u sektorima odbrane i sigurnosti kroz provedbu UN SCR 1325 i Akcionog plana u BiH:</p> <p>Ministrica je u julu 2016 godine primila u posjetu Specijalnu predstavnicu predsjedavajućeg OSCE-a za pitanja ravnopravnosti spolova, Ambasadoricu N.J. E. Melanne Vermeer. Na sastanku su</p>	<p>Povećanje broja žena koje su prijavljuju na rukovodeće pozicije ili koje se već nalaze na mjestima donošenja odluka je važan pokazatelj napretka u postizanju ravnopravnosti spolova. Međutim, veoma je važno djelovanje i aktivnosti koje ove žene poduzimaju u cilju promocije ravnopravnosti spolova, te uticaj koji svojim autoritetom mogu ostvariti u pogledu kreiranja jednakih mogućnosti i preduslova za veće učešće žena u sektorima odbrane i sigurnosti.</p> <p>U izvještajnom periodu posebno se ističe podrška Ministrice odbrane BiH</p>

		<p>razmijenjene ideje o produbljivanju saradnje između Misije OSCE u BiH i MO BiH na pitanjima rodne ravnopravnosti i implementacije UN Rezolucije 1325.</p> <p>U junu 2016. godine u Sarajevu je održan sastanak zemalja članica Inicijative ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope SEDM⁸. Ministrica Pendeš je u potpunosti podržala projekat “Žene lideri u sigurnosti i odbrani”, te je pozdravljen prijedlog Sekretarijata SEDM-a da vođenje ovog projekta u 2019. godini preuzme Bosna i Hercegovina.</p> <p>Također, ministrica odbrane je sa saradnicima i predstavnicima Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, učestvovala u radu završne konferencije u okviru regionalnog projekta “Jačanje regionalne saradnje u oblasti uvođenja rodne perspektive u reformu sektora sigurnosti na Zapadnom Balkanu”, koja se održala 15. juna 2016. godine u Beogradu u organizaciji UNDP/SEESAC.</p> <p>FMUP Na inicijativu sekretarke FMUP-a organizovana je obuka za uposlenike FMUP-a za postupanje policije u skladu sa odredbama iz KZ BiH i u vezi sa krivičnim djelima počinjenim iz</p>	<p>kroz aktivno učešće na različitim događajima vezanim za pitanja ravnopravnosti spolova, te promociju ovih pitanja na sastancima za visokim dužnosnicima.</p> <p>Međutim, potrebno je dodatno ispitati da li postoje još neke inicijative koje su poduzele žene na mjestima donošenja odluka. Prema ranijim sugestijama pojedinih članova/ica KO, kontakt osobe za ravnopravnost spolova trebaju napraviti anketu/obaviti razgovore radi uvida u eventualne aktivnosti žena na rukovodećim pozicijama.</p>
--	--	--	--

⁸ SEDM inicijativa je fokusirana na promociju i unapređenje stabilnosti i sigurnosti u regionu Jugoistočne Evrope, kao i za postizanje potrebnih standarda za brže i efikasnije približavanje evroatlantskim integracijama.

		<p>mržnje u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i Zakonom o diskriminaciji.</p> <p>Također na inicijativu sekretarke FMUP-a određena je jedna žena da pohađa obuku iz oblasti „Gender development countries“ koja će se održati u Pekingu, Kina.</p>	
--	--	---	--

OČEKIVANI REZULTAT 1.3.3 Provedene kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti učešća žena u donošenju odluka, te odbrambenim, sigurnosnim i mirovnim procesim

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
<p>Broj i vrsta promotivnih aktivnosti/kampanja o važnosti ravnopravnog učešća i ko je bila ciljana populacija</p>	<p>Programi, aktivnosti i kampanje bile su usmjerene na jačanje svijesti o učešću i uticaju žena u političkom i javnom odlučivanju u kontekstu Opštih izbora u BiH u 2014. godini, kao i promociju uloge i učešća žena u sektorima odbrane i sigurnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kampanja „Biraj ravnopravno - Opšti Izbori u BiH 2014“ • Obilježavanje Sedmice ravnopravnosti spolova • Obilježavanje 15 godina učešća OS BiH u međunarodnim mirovnim misijama, tokom kojeg je promovirano učešće 34 žene u mirovnim misijama. • Dani otvorenih vrata u čijem planiranju i relaiciji učestvuju i žene iz OS, i tokom kojih se promovira uloga i učešće žena. • MS je izdalo brošuru „Podrška miru“ u kojoj je posebno poglavlje posvećeno doprinosu žena miru i stabilnosti i izgradnji 	<p>MO BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> • U okviru sveobuhvatne kampanje „HeForShe“ povodom Međunarodnog dana žena (uz podršku EUFOR-a) snimljen je video sa ministricom obrane i četiri pripadnika/ce OS BiH sa glavnom porukom o posvećenosti MO BiH i OS BiH rodnoj ravnopravnosti. • MO BiH je izradilo Akcioni plan kampanje za afirmaciju i promociju vojnog poziva. Realizacija ove aktivnosti se odvija u koordinaciji i uz podršku Ambasade Velike Britanije i Sjeverne Irske. Promocija vojnog poziva je fokusirana na odnose sa javnošću, medije, akademsku zajednicu u BiH i sve institucije koje mogu biti relevantne kada je u pitanju prijem u OS BiH (srednje škole, univerziteti u BiH i zavodi za zapošljavanje). U realizaciji ove aktivnosti aktivno učešće je 	<p>Institucije nadležne po Akcionom planu aktivno promoviraju teme vezane za UNSCR 1325 „Žene, mir i sugurnost“ ili kroz ciljane promotivne događaje i materijale, ili kroz uključivanje ovih tema u druge promotivne akcije unutar sektora odbrane i sigurnosti. Većina ciljanih promotivnih aktivnosti podržana je od strane međunarodnih organizacija, međutim primijetan je i porast angažmana nadležnih institucija da iniciraju i promoviraju ove teme. Međutim, teško je procijeniti obuhvat i učinak ovih promotivnih aktivnosti na ciljne grupe kojima su namijenjene, jer to zahtijeva dodatna praćenja i analize.</p> <p>Učinak promotivnih aktivnosti lakše je mjeriti u lokalnim zajednicama, gdje nevladine organizacije u određenim slučajevima mogu procijeniti konkretan uticaj na ciljanu populaciju. U.G. Vive Žene iz Tuzle je navela da su provedene promotivno-edukativne aktivnosti u području opština Bratunac</p>

	<p>postkonfliktnih društava</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objave i promocija putem elektronskih i pisanih medija i web stranica MS, MO, ARS... 	<p>uzela i ministrica odbrane.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kandidati i kandidatkinje mogu da se informišu o zahtjevima, specifičnostima i opasnostima ove profesije putem web stranicice MO BiH (www.mod.gov.ba), kao i putem Regionalnih centara za regrutovanje i tranziciju. • U MO BiH i OS BiH se redovno organizuju dani otvorenih vrata povodom Dana OS BiH, Dana pukova; organizuju se posjete studenata i uspostavlja bolja saradnja sa lokalnim zajednicama. Dani otvorenih vrata se organizuju u vojnim objektima. Žene iz OS BiH su uključene u planiranje, prezentovanje i izvršavanje konkretnih zadataka prilikom ovih posjeta <p>MS BiH Ministarstvo sigurnosti na svojoj web stranici objavljuje sve aktivnosti koje se odnose na promociju sudjelovanja žena u mirovnim misijama, kao i druge aktivnosti iz domena ravnopravnosti spolova i provedbe AP 1325.</p> <p>GCRS Gender centar Republike Srpske je u okviru redovne kampanje „Biraj ravnopravno“, povodom Lokalnih izbora 2016. godine, putem štampanih medija i Interneta svim političkim subjektima u izbornoj kampanji uputio Javni poziv za predstavljanje i promociju mjera i</p>	<p>i Tuzla imale uticaj na jačanje uloge žena u ruralnim zajednicama. Žene su se povezale, udružile, razmijenile znanja i iskustva, dobile su jasniju sliku o tome kako i na koji način koristiti resurse lokalne zajednice i uzeti aktivno učešće u lokalnom kontekstu. U širem kontekstu žene uključene u aktivnosti prenose pozitivnu poruku drugim ženama o konkretnim prilikama za ekonomsko osnaživanje. Također, ove akcije doprinose jačanju lične i društve sigurnosti žena, što je preduslov da pokažu i ostvare svoj puni potencijal.</p>
--	--	--	--

		<p>aktivnosti za ostvarivanje ravnopravnosti polova. ARS BiH je ovaj javni poziv objavila na web stranici: http://arsbih.gov.ba/4035-2/</p> <p>NVO-e su također provodile promotivne aktivnosti. U.G. Vive Žene iz Tuzle su radile u lokalnim ruralnim zajednicama sa ciljem jačanja uloge i kapaciteta žena u lokalnom kontekstu, zaštite ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, borbe protiv rodno zasnovanog nasilja, ekonomskog osnaživanja žena (kroz pokretanje i vođenje malih biznisa). Aktivnosti će biti nastavljene do 2019. sa mogućim produžetkom i uključivanjem većeg broja žena. Ove promotivno-edukativne aktivnosti usmjerene su na stvaranje svih onih preduslova koji doprinose unaprjeđenju sigurnosti žena i djevojčica u lokalnim zajednicama (lične, ekonomske, društvene itd.).</p>	
--	--	---	--

STRATEŠKI CILJ 2 Povećan stepen humane sigurnosti

SREDNJOROČNI CILJ 2.1 Smanjena stopa trgovine osobama u BiH

OČEKIVANI REZULTAT 2.1.1 Primijenjuju se pravni mehanizmi i odgovarajuće mjere za borbi protiv trgovine osobama

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj ili procenat identifikovanih žrtava trgovine osobama (razvrstano po spolu)	Nije bilo podataka	MS BiH Podaci koji su dostavljeni odnose se na period januar - decembar 2015. godine. Podaci za 2016. godinu će biti dostupni u prvom kvartalu 2017. godine nakon usvajanja Izvještaja o	BiH je i dalje polazišna, odredišna i tranzitna zemlja za žene, djecu i muškarce žrtve trgovine osobama. U BiH je identificirano je ili asistirano ukupno 35 potencijalnih žrtava trgovine ljudima (27 ž i 8 m) u

		<p>stanju u oblasti trgovine ljudima u BiH od strane Vijeća Ministara BiH.</p> <p>Prema prikupljenim podacima od strane tužilaštava, službi za sprovođenje zakona, centara za socijalni rad te nevladinih organizacija, a koji su potrebni za sačinjavanje godišnjeg izvještaja o stanju trgovine ljudima u BiH, identificirano je ili asistirano ukupno 35 potencijalnih žrtava trgovine ljudima/navođenja na prostituciju i/ili seksualno iskorištavanje, trgovine ljudima u svrhu prosjačenja, prodaje u svrhu sklapanja braka/vanbračne zajednice sa maloljetnikom.</p> <p>Od ukupno 35 potencijalnih/identifikovanih žrtava trgovine ljudima (18 punoljetnih i 17 maloljetnih) bilo je 27 žena i 8 muškaraca. Od 27 žena 13 je punoljetnih, od čega je evidentirano 6 slučajeva seksualnog iskorištavanja, 6 prosjačenja i 1 navođenje na prostituciju. Od 14 maloljetnih osoba ženskog spola, evidentirano je 10 prosjačenja, te 4 slučaja prodaje radi prisilnog sklapanja braka/bračna zajednica sa maloljetnikom.</p> <p>Svih 8 muškaraca potencijalnih/identifikovanih žrtava trgovine ljudima evidentirano je u slučajevima prosjačenja.</p>	<p>slučajevima navođenja na prostituciju i/ili seksualnog iskorištavanja, prosjačenja, te prodaje u svrhu sklapanja braka/vanbračne zajednice sa maloljetnikom. Najprisutnije je bilo prosjačenje.</p>
Broj podnesenih prijava i broj procesuiranih slučajeva trgovine osobama	Nije bilo podataka	MS BiH Prema podacima Visokog sudskog i	

(razvrstano po spolu)		<p>tužilačkog vijeća BiH, za krivična djela trgovine ljudima i krivična djela koja se vežu za trgovinu ljudima tužilaštva su tokom 2015. godine naredila 20 istraga protiv 30 lica. Tužilaštva su donijela odluku o obustavi istrage u 11 predmeta protiv 22 lica i podigla 9 optužnica protiv 15 lica.</p> <p>Sudovi su u toku 2015. godine izrekli 10 osuđujućih presuda protiv 14 lica od čega je 7 zatvorskih kazni protiv 9 lica i 3 uslovne kazne protiv 4 lica. Takođe je bila jedna oslobađajuća presuda protiv 2 lica.</p>	
Broj aktivnosti usmjerenih na ranu identifikaciju i upućivanje žrtava trgovine osobama	Nije bilo podataka	<p>NVO</p> <p>Kroz aktivnosti RING mreže⁹ organizirane su slijedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza i unapređenje zakona i politika u oblasti sprečavanja trgovine ljudima u BiH • Monitoring rada institucija koje se bave trgovinom ljudima • Promotivne kampanje • Prednacrt zakona o novčanoj naknadi za žrtve 	
Broj i vrsta programa podrške žrtvama trgovine osobama (broj ili procenat žena žrtava obuhvaćenih ovim programima)	U cilju podrške zbrinjavanju žrtava trgovine osobama, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dodijelilo je tokom 2014. godine grant sredstva nevladinim organizacijama koje osiguravaju	<p>MLJPI BiH</p> <p>Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je u izvještajnom periodu dodijelilo grant sredstva u iznosu od 60.000,00 KM, koja su prvenstveno utrošena za rehabilitaciju</p>	

⁹ RING mreža: Fondacija Lara Bijeljina, Udružene žene Banja Luka, Udruženje žena Derventa, Centar za pravnu pomoć ženama Zenica, UŽ Romkinja Bolja budućnost Tuzla, UŽGoraždanke, UG Budućnost Modiča, UŽ Maja Kravica, UŽ Most Višegrad, Žena BiH Mostar, Infoteka Zenica

	<p>direktnu pomoć žrtvama trgovine ljudima državljanima BiH.</p> <p>U budžetu Ministarstva sigurnosti BiH za 2014. godinu osigurana su i sredstva za smještaj i pravna pomoć za strance žrtve trgovine ljudima i pravna pomoć za strance u Imigracionom centru.</p>	<p>i reintegraciju žena i djevojčica u lokalnoj zajednici, žrtava trgovine osobama.</p> <p>Do kraja 2016. godine MLJPI BiH će dodijeliti grantove nevladinim organizacijama u iznosu od 60.000,00 KM koja će biti namijenjena za direktnu pomoć, zbrinjavanje i stanovanje žrtvama trgovine ljudima u BiH.</p>	
--	---	--	--

OČEKIVANI REZULTAT 2.1.2 Omogućena izgradnja kapaciteta za borbu protiv trgovine osobama

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj osoba koje su učestvovala u obukama za jačanje kapaciteta za efikasniju prevenciju i borbu protiv trgovine osobama	<p>U sklopu projekta „Poboljšanje istražnih kapaciteta za borbu protiv trgovine ljudima i reintegraciju žrtava trgovine ljudima“, održane su obuke pod nazivom „Obuka profesionalaca iz struktura za borbu protiv trgovine ljudima“ za Regionalne monitoring timove (Sarajevo, Banja Luka, Tuzla, Mostar).</p> <p>Obuke su održane u svrhu jačanja kapaciteta institucija i organizacija za borbu protiv trgovine ljudima, kako bi usvojile i sprovodile učinkovitije politike, zakone i propise za suzbijanja trgovine ljudima, pružanja bolje zaštite i pomoći žrtvama, te smanjenja potražnje za uslugama žrtava trgovine ljudima. Obuke se provode kontinuirano tokom cijele godine</p>	<p>MS BiH</p> <p>U septembru 2015. godine u Sarajevu je održana radionica pod nazivom “Korištenje zajedničkih istražnih timova u borbi protiv trgovine ljudima na zapadnom Balkanu na lokalnom nivou” u okviru projekta koji obuhvata zemlje Jugoistočne Evrope i koji finansira Evropska komisija.</p> <p>Tokom implementacije projekta „Povećanje ekspertize pravosudnih institucija o trgovini ljudima u Albaniji i BiH: Tretman žrtava i žrtava svjedoka trgovine ljudima“, u suradnji sa Helsinškim Komitetom Nizozemske, Pravosudnom akademijom Nizozemske i Centrima za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS realizovana su dva stručna sastanka tokom 2015-godine za šezdeset i šest (66) učesnika, s ciljem izgradnje kapaciteta zaposlenih u pravosuđu.</p>	<p>Provedene se i obuke za jačanje kapaciteta i druge aktivnosti za podizanje svijesti stručne i opšte javnosti o problemu trgovine osobama, koje su uglavnom finansirale međunarodne organizacije.</p>

		<p>Stručni sastanci bili su fokusirani na aktuelne teme vezane za prava žrtava trgovine ljudima. tehnike intervjuiranja (uključujući intervjuiranje djece) i tehnike finansijskih istraga u slučajevima trgovine ljudima.</p> <p>Takođe, tokom 2015. godine, pokrenut je novi ciklus praćenja suđenja za krivično djelo trgovine ljudima, a za koja su zadužena 22 studenta/ice Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, što doprinosi njihovoj edukaciji i jačanju ekspertize u ovoj oblasti.</p> <p>DKPT Jedan predstavnik Sektora za koordinaciju i saradnju DKPT-a u je pohađao kurs pod nazivom „Istrage slučajeva trgovine ljudima“ u Sarajevu koji je organizovao ICITAP-a. (Međunarodnog programa Ministarstva pravde SAD za obuke i pomoć u oblasti kriminalističkih istraga).</p> <p>GP Više policijskih službenica je učestvovalo na raznim obukama vezanim za različite aspekte borbe protiv trgovine osobama, kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Petodnevna obuka za trenere na temu borbe protiv trgovine osobama, u organizaciji FRONTEX –a (Evropske agencije za upravljanje operativnom 	
--	--	---	--

		<p>saradnjom na vanjskim granicama država članica EU) – učestvovala je jedna policijska službenica iz GP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurs na temu „Obuči trenera“ u organizaciji DCAF-a (Ženevskog Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga) pohađala je jedna policijska službenica iz GPObuka za humanitarno upravljanje granicom, a vezano za trgovinu ljudima, u organizaciji IOM-a na kojoj je učestvovalo 5 policijskih službenica iz GP. • Kurs za žene - liderice koje rade na pitanjima upravljanja granicom u organizaciji OSCE/BMSC. • Obuka na temu: „Profiliranje migranata sa aspekta njihove zaštite“ • Obuka na temu „Profiliranje lica i otkrivanje falsifikovanih dokumenata prepoznavanjem novih tehnika printanja“ u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova BiH organizovana je 	
--	--	---	--

OČEKIVANI REZULTAT 2.1.3 Provedene aktivnosti za podizanje svijesti o problemu trgovine osobama

Indikator/pokazatelj	2015	2016	Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
Bro i vrsta promotivnih aktivnosti za podizanje svijesti šire javnosti o problemu trgovine osobama	<p>„Ljudi nemaju cijenu“, moto je pod kojim je pokrenuta kampanja Ministarstva sigurnosti BiH s ciljem da ukaže građanima BiH na opasnosti i posljedice trgovine ljudima.</p> <p>NVO aktivne u oblasti sprečavanja</p>	<p>MS BiH Ministarstvo sigurnosti redovno obilježava Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima u okviru Programa obilježavanja značajnih datuma iz oblasti ljudskih prava u BiH.</p> <p>Tim povodom, Fondacija "Lara" je provela kampanju "Pet do 12! Vrijeme</p>	<p>Promotivne aktivnosti i kampanje, koje su uglavnom provodile NVOe, bile su većinom usmjerene na problem zloupotrebe djece u prosjačenju.</p>

	<p>trgovine ljudima intenzivno rade na podizanju svijesti javnosti, a posebno djece i mladih o fenomenu trgovine ljudima.</p> <p>Jedan od bitnih segmenata je i edukacija medija u cilju poštivanja međunarodnih standarda, kako bi se omogućila puna zaštita identiteta žrtve trgovine. Asocijacija XY je u junu 2015. godine organizovala osnovnu dvodnevnu obuku za 23 novinara i novinarku iz cijele BiH.</p> <p>RING mreža:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kampanja u 12 gradova u Bosni i Hercegovini povodom 18.10. Europskog dana borbe protiv trgovine ljudima 	<p>je! Zaštitimo djecu koja prose”, usmjerenu na podizanje javne svijesti i mobilizaciju građana i predstavnika institucija.</p> <p>Radni sastanci sa predstavnicima institucija i višednevne ulične akcije organizovane su u Bijeljini, Tuzli, Brčko Distriktu, Modriči, Derventi, Banja Luci, Zenici, Kaknju, Bratuncu, Višegradu, Goraždu i Mostaru. Na ovaj način više od 200 aktivista iz organizacija civilnog društva, službenika/ca policije, centara za socijalni rad, tužilaštava, škola i lokalnih uprava uputili su zajedničku poruku da ljudi nemaju cijenu i da je zloupotreba djece u prosjačenju opasan kriminal i kršenje ljudskih prava.</p> <p>U okviru podizanja svijesti javnosti o problemu trgovanja ljudima, Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine proveo je medijsku kampanju o problemu prosjačenja, koja je trajala više od mjesec dana. Također, učenici srednjih i osnovnih škola učestvuju u takmičenju u kojem će dati svoj osvrt i predložiti rješenja za problem prosjačenja.</p> <p>Organizacija KULT Sarajevo je također provodila kampanje na temu borbeprotiv trgovine ljudima</p> <p>GP Granična policija, uz druge promotivne kampanje, redovno promovise „Krimolovce“.</p>	
--	--	---	--

SREDNJOROČNI CILJ 2.2 Poboljšana podrška i pomoć ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata

OČEKIVANI REZULTAT 2.2.1 Poboljšan pravni okvir i mehanizmi za ostvarivanje prava žrtava seksualnog nasilja tokom i nakon rata

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta novih pravnih mjera, programa, politika i smjernica usvojenih s ciljem zaštite svjedoka i žrtava seksualnog nasilja tokom i nakon rata	<p>Vlada FBiH je usvojila Informacija o stanju u vezi sa položajem žrtava ratnog silovanja u BiH i prijedlog Zaključka o upućivanju inicijative Vijeću ministara BiH da što prije pristupi razmatranju i usvajanju Programa za žrtve ratnog silovanja, seksualnog zlostavljanja i torture u BiH, što je i jedna od preporuka UN CEDAW komiteta za BiH</p> <p>Vlada i Narodna skupština RS usvojile Informaciju o nalazima i preporukama studije o položaju srpskih žena žrtava ratnog zločina seksualnog nasilja u BiH</p>	<p>MLJPI BiH Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine usvojena je izmjena kojom je definicija ratnih zločina seksualnog nasilja usklađena sa međunarodnim standardima.</p> <p>U izvještajnom periodu ¹⁰ završena je izrada radnog teksta okvirnog Zakona o pravima žrtava torture u BiH¹¹.</p> <p>Posljednjim izmjenama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH utvrđeno je da se iz postupka dokazivanja statusa žrtve seksualnog zlostavljanja i silovanja, isključi medicinsko vještačenje i da se postupak provodi isključivo u okviru nadležnog tijela organa uprave, u saradnji sa nevladinim organizacijama koje okupljaju i/ili pružaju psihosocijalnu podršku ovoj grupi korisnika. Iznos naknade koji ostvaruju korisnici ovog prava je 70% mjesečnog iznosa lične invalidnine ratnog vojnog invalida prve grupe,</p>	<p>Preživjele žrtve se i dalje se suočavaju sa problemima pristupa pravdi i zadovoljenja pravde, pristupa liječenju i pomoći od zdravstvene njege do psihološke pomoći</p> <p>Usklađivanjem postojećeg i donošenjem novog zakonodavstva u skladu sa međunarodnim standardima nastojao se unaprijediti pristup ostvarivanju prava žrtava ratnih zločina seksualnog nasilja i torture, uključujući pravo na kompenzaciju i rehabilitaciju.</p> <p>Nadležne institucije, međunarodne i nevladine organizacije u BiH su prethodnih godina provodile aktivnosti i inicijative na definisanju stvarnih potreba preživjelih žrtava, unaprjeđenju pravnog i institucionalnog okvira, te meahnizama za ostvarivanje prava preživjelih uključujući kompenzacije i beneficije koje im pripadaju.</p>

¹⁰ „Službene novine Federacije BiH“ br: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09 i 45/16

¹¹ Zakon je izrađen u skladu sa UN Osnovnim načelima i smjericama za ostvarivanje prava na pravni lijek i reparacije žrtava teškog kršenja međunarodnog prava, ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava

		odnosno jednako je iznosu koji pripada civilnoj žrtvi rata prve grupe. U cilju zaštite posebne kategorije civilnih žrtava rata - žrtava torture a posebno žrtava seksualnog nasilja u ratu, a prema Programu rada Narodne skupštine Republike Srpske za 2016. godinu, izrađen je prednacrt Zakona o zaštiti žrtava torture koji treba da omogući sticanje statusa i ostvarivanje prava civilnim žrtvama ratne torture, uključujući žene žrtve seksualnog nasilja u ratu.	
--	--	---	--

OČEKIVANI REZULTAT 2.2.2 Kompenzacija i beneficije/ rehabilitacija dostupni ženama i djevojčicama žrtvama silovanja tokom i nakon rata

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta programa podrške i pomoći ženama i djevojčicama žrtvama seksualnog nasilja tokom i nakon rata	Izrađen je Program za žrtve ratnog silovanja, seksualnog zlostavljanja i torture u BiH (2013-2016) , koji je imao za cilj da osigura potpunu zaštitu i podršku ovim žrtvama, (uključujući psihološku podršku i njihove potrebe vezane za zdravstvenu zaštitu). Međutim, iako bi on predstavljao sveobuhvatan okvir sa jasnim ulogama svih institucija sistema za rješavanje ove problematike, Vijeće ministara BiH ga nije usvojio. Psihosocijalna pomoć i podrška dostupni su žrtvama putem centara za mentalno zdravlje u zajednici ili putem sektora civilnog društva, odnosno usko profiliranih NVO-a.	MLJPI BiH U izvještajnom periodu UN agencije u BiH (UNDP, UNFPA, UN WOMEN) i IOM, u saradnji sa nadležnim institucijama BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH (zastupljenim u Upravnom odboru projekta) provodile su program podrške ženama žrtvama seksualnog nasilja pod nazivom „Traženje zaštite, podrške i pravde za preživjele žrtve seksualnog nasilja tokom sukoba u Bosni i Hercegovini“. Ovaj program je doprinio unaprjeđenju pristupa pravdi, zaštiti, osnaživanju i reparaciji za žrtve seksualnog nasilja tokom konflikta i njihovih porodica, a u skladu sa međunarodnim standardima.	NVO Potrebe na terenu su znatno veće nego je to realno moguće provesti jer postoji niz prepreka za pružanje pomoći i podrške. Na prvom mjestu veliki broj žrtava živi u udaljenim zajednicama i nisu u mogućnosti redovno dolaziti na tretman i tražiti ostvarivanje svojih prava. Pored toga sve manje su dostupni fondovi za apliciranje NVO-.a za rehabilitaciju žrtava zbog čega postoji mogućnost da u budućem periodu tretman neće biti moguće organizirati jer neće biti obezbjeđena sredstva. Svakako psihološka podrška postoji i u okviru Centara za mentalno zdravlje, ali kapaciteti CMZ-a su nedovoljni i

	<p>U toku je izrada Resursnog paketa za podršku žrtvama rodno-zasnovanog nasilja u zdravstvenom sektoru u FBiH, a koji će uključivati i postupanje sa žrtvama koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje tokom rata.</p> <p>Republički centar za istraživanje rata i ratnih zločina i traženje nestalih RS je po prvi put sproveo program za žene žrtve rata „Snaga je u nama“ u 2014. godini.</p> <p>UN agencije u BiH (UNDP, UNFPA, UN WOMEN) i IOM, izradile su program podrške pod nazivom „Traženje zaštite, podrške i pravde za preživjele žrtve seksualnog nasilja tokom sukoba u BiH“. Predviđene mjere u ovom programu su u skladu sa gore navedenim preporukama i očekuje se da će ovaj program doprinijeti rješavanju problema i potreba žena žrtava rata. ARS BiH, GC RS i GC FBiH su aktivno uključeni i redovno sarađuju sa pomenutim agencijama na provedbi ovog programa.</p>	<p>GCRS Gender centar Republike Srpske je podržao program „Ekonomsko i psihosocijalno osnaživanje žena žrtava rata i žena iz marginalizovanih grupa u opštini Bratunac“, koji je finansiran iz sredstava FIGAP programa u BiH. Izdvojena su sredstva za direktnu podršku ekonomskim šemama za osnaživanje 26 žena žrtava rata i žena iz marginalizovanih grupa (seoskih žena, povratnica, siromašnih žena, žena žrtava nasilja u porodici itd), kroz start-up aktivnosti prema individualnim potrebama i mogućnostima korisnica i njihovih porodica. Održana je i trodnevna radionica za psihosocijalno osnaživanje ovih žena.</p> <p>Ovaj program je komplementaran i nastavlja se kroz aktivnosti gore navedenog zajedničkog programa UN agencija u BiH (UNDP, UNFPA, UN WOMEN) i IOM pod nazivom „Traženje zaštite, podrške i pravde za preživjele žrtve seksualnog nasilja tokom sukoba u Bosni i Hercegovini“. Konkretni projekat ekonomskog i psihosocijalnog osnaživanja žena realizuju nevladine organizacije “Maja” Kravica i “Priroda” Bratunac, u saradnji sa Opštinom Bratunac i drugim nadležnim lokalnim institucijama, ustanovama i poslovnim subjektima, Gender centrom RS i gore navedenim međunarodnim agencijama</p>	<p>pored toga dostupnost usluga CMZ-a je ograničena na veće gradove. Svakako važno je naglasiti i činjenicu da još uvijek imamo jedan broj žena žrtava koje nisu potražile pomoć, postavlja se pitanje kako se približiti toj posebno osjetljivoj kategoriji, na koji način doći do njih i na koji način pružiti pomoć koja im je potrebna.</p>
--	---	---	---

		<p>NVO Nevladine organizacije „Vive Žene“ Tuzla, „Medica“ Zenica i druge nevladine organizacije pružaju psihološku i pravnu podršku žrtvama ratnog silovanja, seksualnog zlostavljanja i torture. Program podrške obuhvata psihoterapijski tretman, socijalno-pravno savjetovanje, kao i davanje nalaza i mišljenja za ostvarivanje prava na status civilne žrtve rata.</p> <p>„Fondacija lokalne demokratije“ pruža pravnu pomoć žrtvama i svjedocima prije, tokom i nakon suđenja kao i prilikom reguliranja statusnih pitanja.</p>	
Broj profesionalaca koji su prošli obuke za jačanje kapaciteta za učinkovito pružanje usluga žrtvama	Samo su navedeni su posebni programi edukacije zaposlenih u zdravstvu u FBiH.	<p>NVO Nevladine organizacije „Vive Žene“ Tuzla, „Medica“ Zenica, „Udružene žene“ Banja Luka i „ACED“ Banja Luka su u partnerstvu organizovale i provele edukaciju profesionalaca iz različitih institucija za podršku svjedocima/žrtvama, a u okviru projekta „Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima u BiH“.</p> <p>Edukacija je organizirana za 20 grupa i 328 profesionalaca iz ukupno 15 kantona/regija u BiH i Brčko distrikta. Ovo je prvi modul edukacije koja</p>	<p>NVO Edukacija se pokazala vrlo korisnom jer je obuhvatila stručnjake različitih stručnih profila, iz različitih institucija na nivou kantona, regija i Brčko distrikta BiH i doprinijela je boljem međusobnom povezivanju i saradnji, te razumijevanju okvira djelovanja svih relevantnih institucija i pojedinaca. Još veći napredak očekuje se nakon provedbe i ostala dva modula i supervizijska susreta. U okviru provođenja edukacija uspostavljena je saradnja sa Visokim sudskim i tužilačkim vijećem (VSTV).</p>

		<p>obuhvata tri trodnevna modula i tri jednodnevna supervizijska susreta. Ostala dva modula i supervizijska susreta će se realizovati do polovine 2017. godine.</p>	<p>U okviru obilježavanja 26. juna - Međunarodnog dana podrške žrtvama torture, u 16 gradova širom BiH, organizovane su ulične akcije sa različitim sadržajima, podjela promotivnih materijala, okrugli stolovi, radni sastanci, medijska gostovanja i sl.</p> <p>Sve ove edukativno-promotivne aktivnosti doprinijele su jačanju svijesti i kapaciteta stručne i šire javnosti o neophodnosti učinkovitijeg pružanja usluga žrtvama i svjedocima seksualnog nasilja i torture.</p>
<p>Ocjena koordinacije između nadležnih institucija u pružanju pomoći žrtvama silovanja tokom I nakon rata</p>	<p>Od presudne važnosti za unapređenje programa rehabilitacije i resocijalizacije žrtava seksualnog nasilja tokom i nakon rata je umrežavanje svih ključnih aktera – centara za socijalni rad, centara za mentalno zdravlje, nadležnih općinskih službi, te nadležnih kantonalnih i entitetskih ministarstava.</p> <p>Umrežavanjem, odnosno koordinacijom se postiže efikasnije provođenje svih praktičnih mjera od strane uključenih institucija i organizacija, a koje su usmjerene na ostvarivanje osnovnih ljudskih prava svih žena žrtava ratnog silovanja i torture. Umrežavanje i koordinacija u radu osigurava se potpisivanjem sporazuma o saradnji između relevantnih institucija, ustanova i nevladinih organizacija.</p>	<p>NVO</p> <ul style="list-style-type: none"> • U okviru prethodno spomenutog projekta „Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima u BiH“ podržano je jačanje postojećih i formiranje novih mreža podrške. Formirano je 11 mreža nadležnih institucija u kantonima FBiH, regijama RS-a i Brčko distriktu. • Tokom 2016. godine održana su ukupno 22 sastanka mreža i potpisani protokoli o saradnji. • U.G. „Vive Žene“ Tuzla i Sudska policija FBiH su potpisale Sporazum o saradnji. 	<p>NVO</p> <p>Jačanje postojećih i formiranje novih Mreža su svakako doprinijele boljoj saradnji i koordinaciji nadležnih institucija i organizacija u okviru pružanja pomoći žrtvama/svjedocima.</p>

SREDNJOROČNI CILJ 2.3 Smanjena opasnost od mina u BiH

OČEKIVANI REZULTAT 2.3.1 Primjenjuju se instrumenti i mjere za smanjenje opasnosti od mina

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Da li je provedena rodna analiza o uticaju miniranih područja na kvalitet života ljudi (društveno-ekonomski uticaj mina/NUS-a na život građana i građanki)	Postoji istraživanje o društveno-ekonomskom uticaju mina/NUS-a na život građana i građanki (prema stepenu ugroženosti zajednice) ali ne uključuje aspekt različitog položaja i potreba žena i muškaraca (gender aspekt).	-	Iako je u prethodnom izvještajnom periodu evidentiran određeni pomak, u ovom periodu izvještavanja nije bilo bilo inicijativa, niti aktivnosti u pogledu uključivanja rodne komponente u programe i mjere za smanjenje opasnosti od mina i razvrstavanja statističkih podataka po spolu. Ovo upućuje na nedostatak interesovanja, podrške i kapaciteta unutar rukovodećih struktura BHMAC-a za provođenje obaveza iz Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325.

OČEKIVANI REZULTAT 2.3.2 Povećana svijest i kapaciteti za smanjenje rizika od miniranih područja

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta aktivnosti na podizanju svijesti o opasnosti od mina djece školskog uzrasta, žena i muškaraca u ruralnim područjima, uzimajući u obzir rodni aspekt problema (uključujući i broj osoba obuhvaćenih ovim aktivnostima, razvrstano po spolu, ciljnoj grupi...)	U izvještajnom periodu realizovana su tri projekta pomoći žrtvama od mina/NUS-a, dok je šest projekata u fazi realizacije. Jedan od tih projekata, „Alternativa žrtve je samostalnost“, bio je edukativni program za žene žrtve mina i žene nosioce domaćinstva gdje su članovi žrtve mina u cilju sticanja konkurentnosti na tržištu rada. Realizovano je 35 projekata upozoravanja na mine, pri čemu je	BHMAC U izvještajnom periodu realizovana su ili su u fazi realizacije 3 projekta upozoravanja na mine/kasetnu municiju/ESZR pri čemu je edukovano 10.577 osoba: djece u osnovnim i srednjim školama, osoba koje žive u ruralnim područjima, povratnika, kao i osoba koje su posebno izložene riziku: lovaca, ribara, vatrogasaca, skauta, šumara, poljoprivrednika. Održana je jedna obuka za instruktore upozoravanja na	BHMAC redovno provodi projekte usmjerene na upozoravanje i edukaciju o opasnosti od mina/NUS-a za različite ciljne skupine uključujući i one koji su posebno izloženi riziku. Međutim podaci o edukovanim osobama i dalje se ne vode po spolu. Nedostatak rodno razvrstanih podataka, što je obaveza po Zakonu o ravnopravnosti spolova u BiH, je jedna od prepreka za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u djelokrug

	<p>edukovano 35.397 osoba: djece u osnovnim i srednjim školama, osoba koje žive u ruralnim područjima, povratnika, kao i osoba koje su posebno izložene riziku : lovca/ribara, skauta, građevinska radnika, šumara i poljoprivrednika.</p> <p>Održane su obuke za instruktore upozoravanja na mine. Jednu od obuka uspješno je završilo 17 polaznika, od čega je 6 žena. Osnovni kurs za deminiranje je završilo ukupno 28 žena, koje uglavnom rade kao medicinari.</p>	<p>mine na kojoj su bila 24 polaznika od toga 22 muškarca i 2 žene.</p> <p>Nije bilo projekata pomoći/podrške žrtvama od mina/NUS.</p>	<p>rada i djelovanja BHMACH-a.</p>
--	---	--	------------------------------------

STRATEŠKI CILJ 3 Unaprijeđeni uslovi i pristup provedbi AP UNSCR 1325

SREDNJOROČNI CILJ 3.1 Unaprijeđeni mehanizmi i instrumenti za provedbu AP za UNSCR 1325

OČEKIVANI REZULTAT 3.1.1 Poboļjšani mehanizmi za koordinaciju provedbe AP UNSCR 1325

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
<p>Broj i vrsta aktivnosti usmjerenih na koordinaciju, planiranje i izvještavanje o provedbi AP (konsultacije, sastanci, forumi za razmjenu informacija) iniciranih od strane Agencije</p>	<p>Održana tri sastanka KO Finaliziran Plan monitoringa i evaluacije AP Izrađeni godišnji operativni planovi</p>	<p>Održana dva sastanka KO, s ciljem dogovora o metodologiji izvještavanja i izrade redovnih godišnjih operativnih planova</p> <p>VM BiH je usvojilo Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o uspostavljanju KO za praćenje provedbe AP UNSCR 1325 u BiH.</p>	<p>Članovi i članice Koordinacionog odbora sve više postaju inicijatori promjena na uvođenju rodne perspektive u djelokrug rada institucija koje predstavljaju. Primjećen je znatan napredak u razumijevanju ove problematike i sistemskog pristupa primjeni člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koji propisuje obaveze insttucija na svim nivoima vlasti. Pojedini novi članovi i članice se polako uvode u obaveze po Akcionom planu.</p>

			<p>Ovaj Koordinacioni odbor i dalje predstavlja jedan od najboljih primjera međuinstitucionalne koordinacije i saradnje na provedbi UNSCR 1325, kako u regiji tako i na globalnom nivou.</p> <p>Pored toga, pojedini članovi i članice su ujedno u sastavu novoformiranog Koordinacionog odbora za provedbu Gender akcionog plana BiH, što se pokazalo veoma korisnim jer prenose znanja, iskustva i prakse predstavnicima institucija koje su zastupljene u ovom odboru, kao nosioci odgovornosti za pojedine oblasti GAP BiH.</p>
--	--	--	---

OČEKIVANI REZULTAT 3.1.2 Poboljšani instrumenti za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u rad institucija odbrane i sigurnosti

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta donesenih smjernica za uvođenje ravnopravnosti spolova u skladu sa potrebama i mandatom	Agencija i gender centri pružaju kontinuiranu stručnu podršku provedbi AP, kroz formalno i neformalno donošenje smjernica za uvođenje ravnopravnosti spolova (za harmonizaciju zakona, uvođenje rodno odgovornog budžetiranja, strateško i operativno planiranje vezano za UNSCR 1325, monitoring i evaluaciju, te rezultatsko izvještavanje.	<p>Pojedine institucije i agencije, kao što je Ministarstvo sigurnosti i SIPA donijele su smjernice za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u u vidu odluke/rješenja koje je potpisao ministar/direktor. Ministarstvo odbrane je ovakvu odluku u cilju obavezivanja na realizaciju aktivnosti iz AP za provedbu UN Rezolucije 1325 donijelo još 2011. godine i po njoj postupaju organizacione jedinice MO i ZŠ OS BiH.</p> <p>MO BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> • U godišnje Planove rada Ministarstva odbrane uvrštena je programska aktivnost „Praćenje, analiza stanja i provođenje 	Evidentan je napredak u sistemskom pristupu uvođenju ravnopravnosti spolova ali ovaj proces još uvijek nije ujednačen u svim institucijama.

		<p>aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MO BiH (Sektor za upravljanje personalom) je i nosilac implementacije Partnerskog cilja G 0013- "Perspektive rodne ravnopravnosti" a u okviru PARP Procjene 2013 za BiH na nivou Sjevernoatlantskog vijeća, • Donesene su standardne operativne procedure (SOP) za kontakt osobe imenovane za rodna pitanja • U fazi izrade je SOP za pitanja rodne ravnopravnosti u OS BiH <p>FMUP U Federalnom Ministarstvu unutrašnjih poslova izrađeno je uputstvo za imenovanje kontakt osobe za rodna pitanja.</p>	
<p>Da li su provedene obulke o uvođenju rodno odgovornog budžetiranja (ROB-a) i kakav je efekat obuka (generalna ocjena primjene ROB-a u institucijama sektora odbrane ni sigurnosti)</p>		<p>U drugoj polovini 2015. godine održana je obuka o uvođenju rodno odgovornog budžetiranja (uz podršku UN Women). Obuci su prisustvovali predstavnici svih institucija zastupljenih u KO, koji učestvuju u izradi budžeta i programa rada instiucija.</p> <p>Nakon obuke provedena je pilot analiza budžeta Sektora za međunarodnu i evropsku saradnju Ministarstva sigurnosti, čiji nalazi i preporuke su predstavljeni i ostalim sektorima MS, koji su kroz praktične primjere stekli bolji uvid u izradu rodno odgovornog programskog budžeta. Dogovoreno je da će AP</p>	<p>MO BiH Iako se ojačava svijest u instituciji o važnosti ravnopravnosti polova u odbrambenom sektoru u Ministarstvu obrane i Oruzanim snagama BiH još uvijek nije uvedeno rodno odgovorno budžetiranje, ali kroz reaalizaciju budžeta za druge aktivnosti realizuju se i aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti.</p> <p>Isto se odnosi i na sve druge institucije u BiH jer programsko budžetiranje kao preuslov za rodno odgovorno budžetiranje još uvijek nije uistinu zaživjelo.</p> <p>Međutim važno je napomenuti da</p>

		UNSCR 1325 biti naveden kao pravni osnov u DOB-u, te da ubuduće bude vidljivija namjena određenih sredstava koja MS ulaže u provedbu pojedinih aktivnosti iz Akcionog plana	<p>pojedine institucije izdvajaju određena sredstva za implementaciju ovog Akcionog plana ili se finansiranje određenih aktivnosti iz AP ostvaruje kroz realizaciju drugih, relevantnih programskih aktivnosti.</p> <p>Na primjer, MS BiH je kroz prijedlog programa rada Sektora za međunarodnu suradnju redovito planira sredstava u iznosu od 10,000 KM za provedbu AP UNSCR 1325.</p> <p>Iz budžeta MS BIH se i predmsione obuke za policijske službenike i službenice, te je izvještajnom razdoblju, za dvije predmsione obuke utrošeno oko 40,000. Nadalje, MS finacira u iznosu od 10,000 KM aktivnosti na obilježavanju Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima. U budžetu za 2015. i 2016. godinu su osigurana sredstva za smještaj i pravnu pomoć za strance žrtve trgovine ljudima, te pravnu pomoć za strance u Imigracionom centru, u iznosu od 100.000 KM. Sve ove aktivnosti i uložena sredstva doprinose implementaciji AP za UNSCR 1325.</p>
--	--	---	--

SREDNJOROČNI CILJ 3.2 Poboljšana saradnja sa drugim akterima

OČEKIVANI REZULTAT 3.2.1. Poboljšana saradnja s lokalnim vlastima

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta inicijativa na provedbi UNSCR 1325 na lokalnom nivou (posebni lokalni akcioni planovi, ili integrisanje u	U izvještajnom periodu, Općinsko vijeće Ilijaš usvojilo je Lokalni akcioni plan (LAP) za provedbu UNSCR	Pokrenute su aktivnosti na izradi lokalnih akcionih planova u Maglaju, Prnjavoru i Ljubuškom (u saradnji sa	Optinski budžeti nisu dostatni za provedbu lokalnih akcionih planova. Ipak, u nekim opštinama kao što su

postojeće...)	1325 (peti po redu usvojeni LAP). U opštini Rogatica, UNSCR 1325 i pitanja sigurnosti integrisana su u Lokalni gender akcioni plan.	Misijom OSCE u BiH).	opštine Istočna Ilidža i Rogatica provedene su aktivnosti od strane opština i lokalnih NVOa, koje su rezultirale ekonomskim osnaživanjem žena u tim opštinama (za što postoje konkretni pokazatelji).
---------------	---	----------------------	---

OČEKIVANI REZULTAT 3.2.2. Poboljšana saradnja sa nevladinim organizacijama

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta aktivnosti za razmjenu informacija uključujući i broj učesnika koji su obuhvaćeni ovim aktivnostima	Koordinaciona grupa NVOa odredila je NVOu koja će predstavljati nevladin sektor u Koordinacionom odboru, a to je NVO „Vive žene“, Tuzla. Zamjenica je predstavica NVO „Lara“ iz Bjeljine. Koordinacija sa nevladinim sektorom, razmjena informacija ostvaruje se kroz različite oblike formalne i neformalne saradnje.	U drugoj polovini 2015.g održan je sastanak KG NVOa i KO s ciljem razmjene informacija o tekućim i planiranim projektima i aktivnostima. Članice KG NVOa dostavile su informacije za godišnje operativne planove.	Uspostavom KG NVOa (u kojoj su predstavi/e 17 NVOa) i predstavništva u KO, poboljšana je razmjena informacija i ostvaruje se aktivnije učešće u planiranju, praćenju i izvještavanju o provedbi AP. Sastanci KG bi se trebali češće održavati, kako bi se ostvarila još bolja saradnja i razmjena informacija, ali za to su potrebna finansijska sredstva. Međutim važni su i ostali vidovi formalne i neformalne saradnje koja je sve bolja, ali mora se dalje unapređivati.
Broj i vrsta zajedničkih projekata i aktivnosti sa NVOima na implementaciji UNSCR 1325	Sradanja sa NVOa ostvaruje se kroz planiranje i provedbu zajedničkih projekata i aktivnosti. U izvještajnom periodu Agencija je iz sredstava FIGAP programa podržala sedam projekta nevladinih organizacija, koji su bili usmjereni na implementaciju UNSCR 1325.	Projekat „ Žene za rodno odgovornu vlast“ , odnosi se na jačanje leaderskih vještina žena sa područja grada Bijeljina te izradu i usvajanje lokalnih politika za unapređenje ravnopravnosti spolova Formiran je Ženski lobi, koji održava povremene sastanke sa predstavnicima lokalne uprave. Fondacija Lara, Ženski lobi i Administrativna služba grada Bijeljine rade na razvijanju Lokalnog plana za unapređenje rodne ravnopravnosti i	Povećan je broj projekata i aktivnosti koje se implementiraju u partnerstvu više NVOa, što je pokazatelj unapređenja njihove međusobne saradnje. Povećan je i broj NVOa koje traže partnerstvo sa Agencijom, gender centrima i drugim institucijama posebno MO i MS. NVO-e trebaju nastaviti djelovati zajedno sa institucijama i donositeljima odluka na svim nivoima vlasti u BiH. U izvještajnom periodu Agencija je

		<p>Operativnog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325; oba dokumenta treba da budu usvojena do kraja 2016.</p> <p>MO BiH Ministarstvo odbrane BiH dalo je punu podršku realizaciji projekta „Žene, mir i sigurnost u Republici Srpskoj“ koji je realizovala nevladina organizacija „Ženski centar“ Trebinje. Dvije pripadnice OS BiH učestvovala su na okruglim stolovima i medijskim događajima u cilju afirmacije i promocije vojnog poziva.</p>	<p>veliki dio aktivnosti usmjerila na nove projekte i fundraising. U okviru sredstava koja će biti obezbijedena za implementaciju Gender akcionog plana BiH i sektorskih politika (kao što je AP UNSCR 1325) planirana su i sredstva za NVOe</p>
--	--	--	--

OČEKIVANI REZULTAT 3.2.3. Poboljšanja regionalne i međunarodne saradnje

Indikator/pokazatelj	Period izvještavanja		Komentar stanja u odnosu na prethodni izvještajni period
	01.08. 2014. – 01.08. 2015.	01.08. 2015. – 01.08. 2016.	
Broj i vrsta organizovanih regionalnih i međunarodnih događaja za razmjenu informacija o provedbi UNSCR 1325	Održano je pet regionalnih sastanaka, tokom kojih je izrađen zajednički Plan akcije, odnosno Projektni prijedlog u skladu sa zajedničkim prioritetima. Formirana i regionalna mreža NVO-a „Balkanska regija“ koja sve više preuzima ulogu sekretarijata neformalno uspostavljenom regionalnom koordinacionom tijelu.	Regionalna saradnja je kontinuirana i ostvaruje se između zainteresiranih predstavnika/ca zakonodavne, izvršne vlasti i neovisnih tijela u BiH i zemljama regije, koji su iskazali opredijeljenost za jačanje regionalne saradnje kroz razmjenu dobrih praksi, stručnih i finansijskih resursa. Održan je regionalni sastanak posvećen lokalizaciji UN SCR 1325. Po uzoru na lokalne akcione planove u BiH izrađen je usvojen LAP za Grad Niš, što je odličan primjer regionalne saradnje koja rezultira konkretnim akcijama.	<p>Budući da UNSCR 1325: „Žene, mir i sigurnost“ i njene prateće rezolucije, uključujući i posljednju Rezoluciju 2242, postaju sve aktuelnije u kontekstu različitih političkih dešavanja u BiH i svijetu, saradnja i koordiniran pristup svih aktera su od izuzetne važnosti.</p> <p>Primjena ovih rezolucija, otvara mogućnost za djelovanje na svim nivoima, kao i djelovanje po pitanju novih sigurnosnih izazova i prijetnji (nasilni ekstremizam, migracije, prirodne katastrofe, itd). Pristup Agencije „globalno-regionalno-lokalno“, pokazao se veoma korisnim za napredak u provedbi UNSCR 1325 na svim nivoima vlasti u BiH, regionalnu saradnju i razmjenu iskustava i praksi,</p>
Broj i vrsta zajedničkih projekata/aktivnosti/inicijativa sa regionalnim partnerima i međunarodnim	Ključnu ulogu u procjeni provedbe, izradi i promociji AP na globalnom nivou je imao Institut za inkluzivnu	Predstavnici/ce KO su učestvovali na regionalnoj radionici u Istanbulu na temu Žene, mir i sigurnost, na kojem	

<p>organizacijama</p>	<p>sigurnost iz Vašingtona, koji već duži niz godina pruža stručnu podršku Agenciji za ravnopravnost spolova BiH u primjeni UNSCR 1325. Potpisam je Memorandum o saradnji između Instituta i Agencije za ravnopravnost spolova BiH.</p> <p>Delegacija BiH u čijem sastavu su bili predstavnici KO i KG NVOa predstavila je najbolje prakse BiH na Akademiji nacionalnih akcionih planova u Vašingtonu. Institutu se u velikoj mjeri može zahvaliti za zastupljenost najboljih praksi iz BiH u Globalnoj studiji o sprovođenju UN Rezolucije 1325. koja je objavljena u 2015. godini.</p> <p>Ministarstvo odbrane BiH, zajedno sa ministarstvima odbrane Makedonije, Crne Gore i Srbije, učestvuje u regionalnom projektu: "Podrška integraciji načela rodne ravnopravnosti u reformu sektora bezbednosti na Zapadnom Balkanu" u organizaciji UNDP/SEESAC. U okviru ovog projekta, dva puta godišnje se održavaju redovni sastanci predstavnika mehanizama za rodnu ravnopravnost ministarstava odbrane i oružanih snaga Zapadnog Balkana (osam sastanaka do sada), kao i sastanci trenera za rodnu ravnopravnost (tri sastanka). Ovi sastanci predstavljaju oblik razmjene iskustava i naučenih lekcija. U okviru ovog projekta, predstavnici MO BiH i OS BiH</p>	<p>je diskutoovano o napretku u provedni UNSCR 1325, 15 godina nakon usvajanja. Predstavljena je Globalna studija UNa o implementaciji ove rezolucije, u kojoj su predstavljene i dobre prakse BiH.</p> <p>Agencija ostvaruje kontinuiranu saradnju sa Institutom za inkluzivnu sigurnost iz Vašingtona koji i dalje podržava implementaciju UN Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini i akcionih planova za njenu provedbu, te promovira primjer i prakse BiH na globalnom nivou..</p> <p>U izvještajnom periodu, realizovane su i brojne aktivnosti sa međunarodnim organizacijama u BiH. Agencija za ravnopravnost spolova BiH je u saradnji sa Misijom OSCE-a u BiH organizovala dvodnevnu radionicu o primjeni UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u sistemima odbrane i sigurnosti u BiH. Na radionici su učestvovala kontakt osobe za rodna pitanja iz OS BiH i sigurnosnih/policijskih struktura.</p> <p>I druge institucije provode provode različite aktivnosti sa međunarodnim organizacijama u BiH i regiji, od kojih su neke navedene i u prethodnim dijelovima izvještaja.</p> <p>MO BiH U okviru završne faze regionalnog projekta „Podrška integraciji načela rodne ravnopravnosti u reformu</p>	<p>te promociju i prepoznatljivost na globalnom nivou.</p> <p>Konkretni rezultati koje je postigla Bosna i Hercegovina sve su vidljiviji i sve je bolje razumijevanje stručne i šire javnosti o važnosti Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“. Promocija na globalnom nivou rezultirala je sve većim brojem poziva da se iskustva i prakse BiH predstave i primjene pogotovo u zemljama koje su u procesu donošenja nacionalnih akcionih planova. Međunarodna razmjena iskustava i praksi ukazala je na činjenicu da uspjeh ovog Akcionog plana, kao i drugih strateških i akcionih planova u BiH vezanih za ravnopravnost spolova u različitim oblastima, proizilazi iz stvarnog partnerstva gender institucionalnih mehanizama i nadležnih institucija, koje se ogleda u sistemskom pristupu, razmjeni stručnih kapaciteta i učenju jednih od drugih.</p>
-----------------------	---	--	--

	<p>učestvovali u studijskim posjetama MO i OS Švicarske, Holandije, Švedske i Španjolske sa ciljem razmjene iskustava iz oblasti rodne ravnopravnosti.</p>	<p>sektora sigurnosti na Zapadnom Balkanu“ podržanog od strane UNDP/SEESAC, u kojem učestvuje MO, dva trenera za rodnu ravnopravnost su učestvovala na regionalnom sastanku trenera u Vrdniku s ciljem izrade Kartica o rodnoj ravnopravnosti, koje su distribuirane jedinicama OS BiH.</p> <p>Uz podršku UNDP realizovan je Projekat pod nazivom “Osiguranje sportske opreme u Sali za psihofizičko kapacitiranje pripadnica i pripadnika MO i OS BiH”, koji je omogućio doniranje sportske opreme sa preko 30 elemenata u kasarni “Rajlovac”</p>	
<p>Broj i vrsta aktivnosti na zagovaranju primjene UNSCR 1325 od strane članova diplomatskih misija</p>	<p>Nije bilo podataka</p>	<p>MVP BiH MVP BiH aktivno radi na promociji Akcionog plana UNSCR 1325 kroz obuke svog osoblja za rad u DKP mreži, kao i pripremama imenovanih ambasadora/ica i generalnih konzula/ica. Isto tako, promocija UNSCR 1325 je uključena u obraćanjima visokih bh dužnosnika pred Generalnom skupštinom UN, Vijećem za ljudska prava UN, kao i pred Vijećem sigurnosti UN, Vijećem Europe, OSCE konferencijama... i sličnim multilateralnim skupovima, kao i na bilateralnim susretima zvaničnika BiH sa svjetskim dužnosnicima.</p>	

